

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Dünyada Sosyal Politika ve Sosyal Konut Uygulamaları

Editör: Doç. Dr. Selim COŞKUN - Dr. Nevzat Fırat KUNDURACI

İçindekiler..

ÖNSÖZ

1. BÖLÜM: BELÇİKA, AVUSTURYA VE SUUDİ ARABİSTAN'DA SOSYAL POLİTİKA VE SOSYAL KONUT FAALİYETLERİ

a. Belçika

- 1.1.1. Belçika İle İlgili Genel Bilgiler
- 1.1.2. Belçika'da Sosyal Konut Uygulamaları
- 1.1.3. Avrupa Birliği'nde Sosyal Koruma
- 1.1.4. Belçika'da Sosyal Koruma Sistemi

1.2. Avusturya

- 1.2.1. Genel Bilgiler
- 1.2.2. Avusturya'da Sosyal Konut Uygulamaları
- 1.2.3. Çalışma, Sosyal İşler Ve Tüketicinin Korunması Bakanlığı
- 1.2.4. Avusturya'da Sosyal Güvenlik Sistemi
- 1.2.5. Avusturya'da Aile Politikası
- 1.2.6. Avusturya'da Gençlik Politikası
- 1.2.7. Viyana Sosyal Fonu (Fsw)
- 1.2.8. Viyana'da Sosyal Konut

1.3. Suudi Arabistan

- 1.3.1. Kral Abdullah Vakfı ve Sosyal Konut Faaliyetleri
- 1.3.2. Prens Selman Toplu Konut Vakfı
- 1.3.3. Eflaj Yöresi Sosyal Konutları ve Sosyal Yardım Faaliyetleri
- 1.3.4. S. Arabistan Sosyal İşler Bakanlığı
- 1.3.5. S. Arabistan İskan Bakanlığı
- 1.3.6. İslam Kalkınma Bankası ve Yoksulluk Alanındaki Faaliyetleri

2. BÖLÜM: FARKLI ÜLKELERDE SOSYAL KONUT UYGULAMALARI

- 2.1. İngiltere
- 2.2. Almanya
- 2.3. Hollanda
- 2.4. Macaristan
- 2.5. Güney Afrika Cumhuriyeti
- 2.6. Fas
- 2.7. Brezilya

ÖNSÖZ

Barınma en temel insan ihtiyaçlarının başında gelmektedir. Pek çok ülke dezavantajlı durumda olan vatandaşlarının barınma ihtiyacını sosyal/refah devletinin bir uygulaması olan “sosyal konut” çerçevesinde karşılamışlardır. “Sosyal Konutlar”, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere tüm dünyada yaygın biçimde uygulama alanı bulan, geniş ve kapsamlı bir sosyal politika aracı olmuştur. Örneğin Avrupa ülkelerinde 2. Dünya Savaşının Avrupa toplumları üzerindeki yıkıcı etkileri arasında insanların evsiz hale gelmesi ve yoksullaşması önemli bir yer tutmaktaydı. Bu dönemde Sosyal devlet/refah devleti politikalarının ön plana çıkması, gelir düzeyi düşük toplumsal kesimlere yönelik Sosyal Konut uygulamalarının da büyük bir yaygınlık kazanmasını sağlamıştır. Sosyal konut uygulamaları yalnızca Avrupa’da değil dünyanın farklı ülkelerinde uygulama alanı bulmuştur.

Ülkemizde kentlerde konut ihtiyacının bir toplumsal soruna dönüşüm süreci, kentleşmenin hızlanmasıyla eşzamanlıdır. 1950’lere kadar durağan bir kır-kent nüfusu oranına sahip olan ülkemiz, bu tarihten sonra sürekli artan kırdan kente göç olayı ile birlikte kentlerde konut ihtiyacı da bir soruna dönüşmüştür. Kırdan kente göç bir yandan kent nüfusunu artırırken bir yandan da kente göç eden nüfusun çoğunlukla orta ve düşük gelir grubundan olması nedeniyle konut sahibi olmanın toplumun büyük bir kesimi tarafından zorlaşmasına yol açmıştır. Başlangıçta kırdan kente göç eden nüfus konut ihtiyaçlarını kendi dinamikleri içinde “gecekondu-lar” yoluyla çözüme yoluna gitmiştir.

1980 sonrası Türkiye hem ekonomik olarak hem de sosyolojik olarak yeni bir döneme girmiştir. Kent nüfusunun sürekli kır nüfusu aleyhine artışı 1980’lerden toplam kent nüfusunun ilk defa toplam kır nüfusunu geçmesi ile ciddi boyutlara ulaşmıştır. Bu nedenle bu dönemde kentlerde toplu konut ihtiyacını karşılamak üzere Toplu Konut İdaresi (TOKİ) kurulmuştur.

TOKİ konutları 1984’de kuruluşundan 2009 yılına kadar sadece orta gelirli kent gruplarına yönelik olmuştur. Bu dönemden sonra T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) ile işbirliği içerisinde toplumun en yoksul kesimine yönelik “sosyal konutlar” da üretmeye başlamışlardır. Bu doğrultuda Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) arasında 15/04/2009 tarihinde “Sosyal Konut Yapım Protokolü” imzalanmıştır. 2011 yılında T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurulması ile sosyal yardımlar ve sosyal politikalar tek çatı altında birleşmiştir. Bakanlık TOKİ ile 03/02/2011 tarihinde sosyal konut konusunda ek protokol imzalamış; böylelikle, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında bulunan sosyal güvenceden yoksun fakir ve muhtaç durumdaki vatandaşlara yönelik, geri ödemeli olarak konut sağlanması hedeflenmiştir. TOKİ ile yapılan protokol kapsamında 39.974 adet konutun planlaması yapılmıştır. Bu proje kapsamında 2023 yılına kadar 100.000 adet konut yapılması planlanmaktadır.

Amaç; fakir ve muhtaç vatandaşlarımızın en temel ve zaruri ihtiyaçlarından biri olan barınma ihtiyacının karşılanması ve onlara insanca yaşam standartları çerçevesinde “barınma” imkânı sunulmasıdır.

Proje yararlanıcıları, 3294 sayılı kanun kapsamındaki vatandaşlardan seçilmektedir. 3294 kapsamında olup da % 50 özürlü olan vatandaşlara % 10 oranında kontenjan ayrılacaktır. Hak sahiplerinden kefil istenmeyecek ve proje başlangıcında peşinat veya herhangi bir isim altında bedel talep edilmeyecektir. Geri ödemeler 270 ayda tamamlanacak ve hak sahipleri (borçlarının tamamını ödeseler bile) 10 yıl geçmedikçe konutları bir başkasına devredemeyecek ve kiraya veremeyeceklerdir.

Planlanan 39.974 adet konutun 11.038’inin yapımı için 34 proje başlatılmış olup projeler kapsamında inşaatları tamamlandıkça konutlar vatandaşlarımıza teslim edilmektedir.

Şüphesiz insan ihtiyaçları toplumsal gelişmelerle birlikte değişim göstermektedir. Devletin başlıca görevi değişen insan ihtiyaçlarına yönelik olarak yeni politikalar geliştirmek ve çözümler üretmektir. Bu kapsamda, Türkiye özellikle son on yılda ekonomik ve toplumsal açıdan hızla gelişmiş ve yepyeni bir döneme girmiştir. Ülkemiz ekonomik, sağlık, eğitim, alt yapı vb. gibi pek çok alanda büyük aşamalar kaydetmiş, sosyal refah devleti hizmetlerinde büyük bir gelişim göstermiştir. Bu hizmetlerden birisi de kuşkusuz sosyal konut alanıdır.

Yukarıda ifade edildiği gibi Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yılında en az 100.000 bin sosyal konutun tamamlanması hedeflenmektedir. Bu çalışmanın başlıca amacı bu hedefe daha etkin ve sağlıklı bir şekilde ulaşılmasına bir nebze de olsa katkıda bulunmaktır. Bu çerçevede çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü'nün yönetici ve uzmanlarının farklı ülkelere gerçekleştirdikleri çalışma ziyaretlerdeki temas ve gözlemlerinin bir hülasası yer almaktadır. Bu bölümde sosyal konut politikaları ülkelerin genel sosyal politikalarının bir parçası olarak irdelenmektedir. İkinci bölümde ise Dr. Nevzat F. Kunduracı farklı ülkelerdeki sosyal konut uygulamalarını ele almaktadır.

1. BÖLÜM:

BELÇİKA, AVUSTURYA VE S. ARABİSTAN'DA SOSYAL POLİTİKA VE SOSYAL KONUT FAALİYETLERİ

Ramazan ÖZDAĞ
Sami ÇETİNKAYA
Samet GÜNEŞ
Doç. Dr. Selim COŞKUN
Dr. Nevzat Fırat KUNDURACI
Semiha BOYBEK
Ozan İLTER
Ayhan Banu ACUN
Sencer KİREMİTÇİ
Adem BAKIR

GİRİŞ

Bu bölümde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün yönetici ve uzmanlarının üç ülkeye gerçekleştirdikleri çalışma ziyaretleri sonrası hazırladıkları raporların özeti yer almaktadır. Bu ülkeler sırasıyla Belçika, Avusturya ve Suudi Arabistan'dır.

1.1 BELÇİKA

Bu bölümde öncelikle Belçika'nın coğrafi, siyasi ve sosyo-ekonomik yapısı hakkında genel bir bilgilendirme yapılacaktır, ardından Avrupa Birliğinde sosyal koruma sistemine değinilecek sonrasında ise Belçika'da sosyal güvenlik ve yoksullukla mücadele uygulamaları hakkında bilgi verilecektir.

1.1.1. BELÇİKA İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Coğrafi Durum

Belçika, Kuzeybatı Avrupa'da, Hollanda, Fransa, Almanya ve Lüksemburg gibi önemli ülkelere komşu, Avrupa'nın ana ekonomik merkezlerinin birinde yer almaktadır. Ülkenin başkenti olan Brüksel, Paris, Londra

ve Amsterdam gibi önemli Avrupa şehirlerine yakın mesafede olmasının yanı sıra Avrupa Birliği ve Kuzey Atlantik Paktı Organizasyonunun ana kurumlarına da ev sahipliği yapmaktadır.

- **Yüzölçümü:** 30.528 km²
- **Nüfus:** 10.951.266 kişi, 6.306.638 Flaman Bölgesinde, 3.525.540 Valonya Bölgesinde ve 1.119.088 kişi ise Brüksel’de yaşamaktadır.
- **Başkent:** Brüksel
- **Resmi Diller:** Flamanca, Fransızca ve Almanca
- **Politik Sistem:** Anayasal Parlamenter Monarşi
- **Kişi Başına Düşen Yıllık Gelir:** Yaklaşık 37.000 Dolar (2011 tahmini)
- **Para Birimi:** 1 Ocak 2002’den bu yana Avro
- **Taninan Dinler:** Katoliklik, Protestanlık, Yahudilik, Anglikanizm, Ortodoksluk ve İslam.

İdari Yapı

1830 yılında bağımsızlığını kazanan Belçika Krallığı, 1970 – 1993 arasında gerçekleşen değişiklikler ile birlikte ulus devletten federal bir devlete doğru olan dönüşümünü tamamlamıştır. Belçika Anayasasının Birinci maddesi bu dönüşüm sonucu oluşan, ülkenin federal yapısını “*Belçika, topluluklar ve bölgelerden oluşan, federal bir devlettir.*” Şeklinde tanımlamaktadır.

Federalleşme sürecinin ardından Belçika’da Federal Hükümetin ve Parlamento’nun karar alma ayrıcalıkları kaldırılmış, Ülkede yönetim, farklı nüfus sahalarında yetkili olan çeşitli yapılar arasında bölüştürülmüştür. Bu yapılar, **Topluluklar, Bölgeler ve Federal Devlettir.**

a. Topluluklar: Belçika’da federalleşme sürecinde devlet gücü ve otoritesinin dağılımı iki çizgide gerçekleştirilmiştir. Bunlardan ilki aynı dili konuşan, geniş anlamda ortak kültürü paylaşan topluluklara yetkinin

devri ile olmuştur. Topluluk kavramı Belçika açısından bakıldığında ortak dil ve kültürü paylaşan insanların oluşturduğu bir yapıyı ifade etmektedir. Latin ve Cermen kültürlerinin kesiştiği noktada bulunan Belçika böylelikle ve bu yaklaşımla 3 resmi dile (Almanca, Flamanca ve Fransızca) ve bunun sonucunda 3 topluluğa (Flaman, Fransız ve Alman) sahip bir ülke haline gelmiştir.

b. Bölgeler: Devletin gücünün dağılımı ikinci olarak ekonomik çıkarlar doğrultusunda gerçekleşmiştir. Ekonomik otonomi isteği temelinde ülke 3 bölgeye ayrılmıştır. Bunlar; Flaman, Brüksel ve Valonya bölgeleridir. Bu bölgeler bazı özellikleri açısından Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya'daki eyalet sistemlerine benzemektedir.

c. Federal Devlet: Ülkede Federal Devlet her şeye rağmen çok önemli bir güç olarak varlığını sürdürmektedir. Federal Devletin dış ilişkiler, ulusal savunma, adalet, finans, sosyal güvenlik, ulusal sağlık ve içişleri konularında önemli yetki ve sorumlulukları bulunmasına rağmen örneğin topluluklar ve bölgelerin de dış ilişkiler kurma ve yürütme konusunda yetkisi bulunmaktadır.

Federalleşme ile birlikte Belçika'da devletin yapısı oldukça karmaşık 3 aşamalı bir yapıya dönüşmüştür. Bu aşamaların en üstünde yukarıda ayrıntıları verilen Federal Devlet, Topluluklar ve Bölgeler bulunmaktadır. Bunlar yasal açıdan eşit olarak görülmektedirler. Dayanak olarak eşit olan bu yapıların farklılaşması ise değişik alanlardaki sorumlulukları ve güçleri ile gerçekleşmektedir.

Ülkenin idari yapısının ikinci seviyesinde iller bulunmaktadır. 1993'ten önce merkezi devletin yönetiminde olan iller şu anda yüksek yönetim otoriteleri tarafından idare edilmektedir. 10 il bulunan ülkede ayrıca 589 belediye konseyi bulunmaktadır.

Piramidin en altında ise **(komünler) topluluklar** bulunmaktadır. Komünler yönetim yapısının halka en yakın kısmını oluştururlar. Yine iller gibi

gerçekleştirdikleri faaliyetlere göre Federal Devlet, Topluluklar veya Bölge yönetimlerince idare edilirler. Ama genel olarak finansmanları ve denetimleri bölge yönetimleri tarafından yapılmaktadır.

Çalışmanın sınırlılıkları sebebiyle burada her bir yönetim yapısının görev, yetki ve sorumlulukları tek tek sayılmayacaktır. Ancak, Belçika'da sosyal koruma sisteminde her birimin farklı aşamalarda ve durumlarda sorumlulukları bulunmaktadır. Ülkede Sosyal Güvenlik Sistemi ise Federal Devletin sorumluluğunda olan bir konudur.

Genel Sosyo-Ekonomik Görünüm ve İstihdam

Belçika 2008 yılına kadar son on yılda ortalama yüzde 2,3'lük bir büyüme ivmesi yakalamıştır. 2009 yılında yaşanan küresel ekonomik durgunluğun etkilerini yoğun bir şekilde hisseden ülkede GDP yüzde 2,8 oranında azalmıştır. Buna rağmen durgunluğun ülkedeki istihdam oranlarındaki etkisi küçülmeye oranla daha az olmuştur. 2009 yılında görülen yüzde 0,4'lük düşüşün ardından istihdam rakamlarında 2010 yılında artış olmuştur. Ancak 2010 yılında ülkedeki işsizlik rakamı yüzde 7'den yüzde 8,3'e yükselmiştir.¹

Belçika'da istihdam oranı %67,6 olup, Avrupa ortalamasına (%68,6) yakın bir orandadır. Belçika istihdam rakamları 55-64 yaş grubunda %37,3'ü göstermektedir. Belçika'nın yaşlanan nüfusu ülke için ileride önemli bir problem olarak görülmektedir. Ülke nüfusunun 3'te 1'inin 2020 yılında 60 yaşın üstünde olacağı beklenmektedir. Ülkede istihdam oranlarının düşük olmasının sebeplerinden bir diğeri de göçmen ailelerin bulunduğu gruptaki zayıf işçi piyasasının yapısından kaynaklanmaktadır.

1 <http://ec.Avropa.eu/esf/main.jsp?catId=371&langId=en> erişim zamanı 27.06.2012 saat 16.25.

Belçika ile ilgili Genel Sosyoekonomik Bilgiler²

- Nüfusu yaklaşık 10.5 milyon olan Belçika'da, yaklaşık 6 milyon kişi Flamanca, 3,5 milyon kişi Fransızca, 70 bin kişi Almanca konuşmaktadır.
- Ülkede yaklaşık 1 milyon göçmen yaşamaktadır.
- Yaklaşık 4.448.000 çalışan bulunan ülkede yaklaşık 424.000 kişi işsizdir.
- İdari açıdan Flaman, Valon ve Brüksel bölgesi olmak üzere 3 federal bölgeye ayrılmış Belçika'da konuşulan dile göre de 3 toplum bulunmaktadır.
- Belçika'da her toplum ve bölge kendi kanunlarını yapma yetkisine sahiptir.
- Bölgeler ekonomi, istihdam, çevre, şehir planlaması, barınma, enerji, yerel yönetim, kamu hizmetleri ve ulaşım konularında yetkilidir.
- Topluluklar eğitim, kültür, spor, gençlik, kişilere yardım, sağlık koruma ve diğer toplumsal işler konularında yetkilidir.
- Federal Devlet ise topluluk ve bölgelerin yetkilerinin dışında kalan konularda yetkilidir.
- Bölgeler ve topluluklar arasındaki uyuşmazlıkların çözümünde ise Federal Anayasa Mahkemesi yetkilidir.
- Belçika'da sosyal koruma sosyal güvenlik ve sosyal yardım faaliyetleri aracılığı ile sağlanmaktadır. Sosyal güvenlik Federal Devletin sorumluluğundayken; sosyal yardımlarda finansman ve kanunlar Federal Devlet tarafından sağlanır, kişilere doğrudan yardımlar ise topluluklar tarafından yapılmaktadır.
- Sosyal güvenlik sisteminde kamu çalışanları, kendi hesabına çalışanlar ve ücretli işçiler bulunmaktadır. Bu üç düzen arasında yönetim organizasyonu, kapsam dâhilindeki riskler, finansman yolları gibi unsurlar arasında farklılıklar bulunmaktadır.
- Belçika'da Sosyal Korumanın yıllık bütçesi 72,8 Milyar Avro olup, bu bütçenin %3,5'i sosyal yardımlara ayrılmaktadır.

2 http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2011_spring/be_en.pdf

1.1.2. BELÇİKA'DA SOSYAL KONUT UYGULAMALARI

Belçika'da düşük gelirli bireyler ve aileler sosyal konut uygulamalarında hedef kitleyi oluşturmaktadır. Hedef kitlenin sosyal konutları kiralaması veya satın alması için farklı uygulamalar bulunmaktadır.

Dar gelirli ailelerin konutları satın alabilmesi uygun finansman koşulları sağlanmaktadır.

Federal Hükümetin sosyal konut uygulamalarına örnek olarak verilebilecek önemli çalışmalarından biri de "Passage House" olarak tanımlanan Geçiş Evleridir.

Bu evlerde en fazla 4+4 ay süreli olmak üzere, oturulamayacak derecede kötü durumda evi olduğunu beyan edenler, aile çatışmaları vb. durumlar yüzünden evini kaybedenler ve tabii afet nedeniyle evlerinden olan insanlar kalabilmektedir.

Bu konutlar yoksulluk riskini azaltmada çok önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Geçici yoksulluk durumundaki bireylerin kullanımına da sunulan bu evlerde ikamet etme süresinin sınırlı olması insanların yoksul sarmalından kurtulması için bir motivasyon sağlamaktadır.

Belçika'da Sosyal Konut Sisteminin temel özelliklerinden birisi bu konutların belirli bölgelerde kümelenmesine izin verilmemesidir. Böylelikle sosyal konut bölgelerinde ileride ortaya çıkabilecek gettolaşma sorunun önüne geçilebilmesi hedeflenmektedir.

Belçika otoriteleri sosyal konut uygulamaları ile “yoksul mahalleleri” oluşturmak yerine sosyal konutları, sosyo-ekonomik durumu iyi olan yerleşim bölgelerine “serpiştirerek” yoksulların toplumla ve kent kültürü entegrasyonunu sağlamaya çalışmaktadırlar.

1.1.3. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE SOSYAL KORUMA

Belçika'da sosyal koruma sistemini anlatmadan önce, içinde Belçika'nın da bulunduğu 1950'li yıllarda altı Avrupa ülkesince kurulan Avrupa Birliğinde sosyal koruma kavramına genel olarak değinilmesi gerekmektedir. Avrupa Birliği (AB), kuruluşundan bugüne kadar yalnızca ekonomik anlamda değil hem siyasi hem de sosyal anlamda bir birlik olma yolunda önemli adımlar atmıştır. AB'nin sosyal uyumu açısından elzem olan "sosyal birlik olma" düşüncesi kapsamında sosyal koruma son derece önemlidir. Özellikle son dönemlerde yaşanan krizler ve sonrasında artan yoksunluklarla birlikte sosyal koruma kavramı sosyal politika gündemini daha fazla meşgul eder hale gelmiştir.

Avrupa Birliğinde Sosyal Koruma ve Sosyal İçerme Kavramları³

Avrupa Birliğine üye 27 ülkenin farklı ekonomik, toplumsal ve kültürel yapısı, farklı sosyal koruma sitemlerini de beraberinde getirmektedir. Ancak birlik içinde uyumu sağlamak için asgari sosyal standartlara ihtiyaç vardır. AB ülkeleri sosyal koruma ve sosyal içerme alanlarında Açık Koordinasyon Yöntemi olarak adlandırılan ve üye ülkeler arasında karşılıklı siyasi işbirliğini içeren bir yöntem doğrultusunda, birlikte hareket etmektedirler.

Açık Koordinasyon Yöntemi⁴ sayesinde AB, ulusal strateji geliştirilmesinin yanı sıra yoksulluk, sosyal dışlanma, sağlık, uzun dönem bakım ve emeklilik ile ilgili konularda üye ülkeler arasındaki politikaları koordine etmek için bir çerçeve sağlar. Açık koordinasyon yöntemi, ortak hedefleri ve bu hedeflere yönelik ilerlemeyi ölçülebilir kılmak için ortak göstergeleri kabul eden siyasi işbirliği için gönüllü bir süreçtir. Ulusal hükümetler, ortak hedefleri ulusal eylem planlarına dâhil ederler.

3 Detaylı bilgi için bkz: <http://ec.Avrupa.eu/social/main.jsp?catId=750&langId=en>

4 Detaylı bilgi için bkz: <http://www.jeanmonnetprogram.org>

Avrupa Birliği sosyal koruma ve sosyal içermeye yönelik olarak;

- Yoksulluk ve sosyal dışlanma ile mücadelede,
- Ülke deneyimleri sayesinde sosyal refah sistemlerinin reforme edilmesinde ve yoksulluk, sosyal dışlanma, emeklilik, sağlık ve uzun süreli bakım alanlarında en iyi politikaların tespit edilmesinde,
- Demografik değişimin yarattığı zorluklarla mücadelede ve ortaya çıkan yeni fırsatlara odaklanarak toplumları nüfusun yaşlanmasının etkilerine hazırlamada,
- AB'deki karşılaştırılabilir verilerin düzenli olarak raporlanmasında,

ulusal hükümetleri koordine ve teşvik etmektedir.

Açık Koordinasyon Yönteminin sosyal koruma ve sosyal içirme için genel hedefleri;

- Sosyal uyum kapsamında, erkekler ve kadınlar arasında eşitliği sağlamak ve herkes için yeterli, erişilebilir, mali açıdan sürdürülebilir, uyarlanabilir etkili sosyal koruma sistemleri ve sosyal içirme politikaları yoluyla eşit fırsatlar sunmak,
 - Lizbon hedefleri doğrultusunda AB'nin Sürdürülebilir Kalkınma Stratejisi çerçevesinde daha fazla ekonomik büyüme, daha fazla ve daha iyi işler ve daha fazla sosyal uyum sağlamak,
 - Politikaların biçimlenmesi, uygulanması ve izlenmesinde iyi yönetim, şeffaflık ve paydaşların katılımını sağlamak,
- olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda;

- En dezavantajlı gruplar başta olmak üzere yoksulluk ve sosyal dışlanma ile mücadele için iş gücüne katılım oranının yükseltilmesi ve bunun için aktif istihdam politikalarının kullanılması,
- Ayrımcılığın tüm çeşitleri ile mücadele edilmesi ve mümkün olan tüm bütçe imkânlarının bu mücadele için seferber edilmesi,

- Yeterli ve sürdürülebilir bir emeklilik sisteminin sağlanması, herkes için yeterli bir emeklilik gelirin garantisi altına alınması ve kişilerin emeklilik sonrasında makul bir seviyede yaşam standartlarını sürdürülmesi, emeklilik sistemlerine ilişkin her türlü bilginin erişilebilir kılınması,
- Daha uzun çalışma hayatı ve aktif yaşlanmayı destekleyerek, primler ve faydalar arasındaki dengeyi koruyarak ve kamu ve özel emeklilik fonlarının sürekliliğini sağlayarak finansal açıdan sürdürülebilir emeklilik sistemlerinin garantisi altına alınması,
- Ulaşılabilir, kaliteli ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri ve uzun dönemli bakım hizmetleri garantisi altına alınarak, ihtiyacı olan herkesin gelir durumuna bakılmaksızın sağlık hizmetleri ve uzun dönemli bakım hizmetlerine erişiminin sağlanması, önerilmektedir.

Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma

Sosyal dışlanma ve yoksulluk sıkça birbirinin yerine kullanılan kavramlar gibi görülmeyle birlikte, sosyal dışlanma yoksulluğu da kapsayan daha geniş bir anlama sahiptir. İlk olarak 1970'li yıllarda Fransa'da gündeme gelen sosyal dışlanma kavramı, 1990'lı yıllarda Avrupa Topluluğunda artan sosyal sorunlarla birlikte, başta Avrupa olmak üzere tüm dünyada sosyal politika tartışmalarının odağına yerleşmiştir.

Lizbon Stratejisinin yerini alan ve 2010 yılında kabul edilen "Avrupa 2020 Stratejisi", akıllı büyüme, sürdürülebilir büyüme ve kapsayıcı büyüme için AB'nin en önemli stratejisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa 2020 ile birlikte ilk defa, "yoksulluğun azaltılması" bir hedef olarak sunulmuştur. AB liderleri 2020 yılına kadar yoksulluk ve dışlanmaya maruz kalmış en az 20 milyon kişiyi bu durumdan kurtarmayı amaçlamıştır. Bu kapsamda oluşturulan "Yoksulluk ve Sosyal Dışlanmaya Karşı Avrupa Platformu-Avropen Platform Against Poverty and Social Exclusion" 20 milyon çocuk ve çalışan nüfusun% 8'i dahil olmak üzere AB'de 80 milyondan fazla kişinin yoksulluk riski altında olduğu bilgisinden yola

çıkarak, “yoksulluk ve sosyal dışlanmanın azaltılması” için çalışmaktadır. Avrupa Birliğinde yoksulluk verilerine baktığımızda;

- AB’de 80 milyon insan - nüfusun% 16’sı - ülkelerinin ortalama hane halkı gelirinin % 60’ından daha azıyla yaşamlarını sürdürmektedir.
- AB’de çocukların% 19’u yoksulluk içinde veya yoksulluk riski ile karşı karşıyadır.
- Avrupalıların % 17’si maddi yoksunluktan muzdarip ve yaşam koşulları kaynak yetersizliğinden ciddi olarak etkilenmektedir.
- Refah sistemleri AB’de ortalama% 38 oranında yoksulluk riskini azaltmaktadır.

Avrupa Komisyonu’nun Ocak 2005 tarihli Sosyal Koruma ve Sosyal İçerme Ortak Raporunda; *“Yoksulluk ve sosyal dışlanma riski yüksek olan gruplar; işsizler, tek ebeveynli aileler, yaşlılar, çok sayıda çocuk ve yaşlı olarak bağımlısı olan aileler, yoksulluk içinde büyüyen çocuklar, göçmenler, etnik gruplar -özellikle Romanlar-, engelliler, evsizler, insan ticaretine konu olanlar, bakım kurumlarında yaşayanlar, geçimlik tarım yapan aileler ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa maruz kalan kadınlar olarak kabul edilmektedir. Bu grupların istihdamda, eğitimde, konut edinmede, ulaşım, sağlık özellikle de uzun dönemli sağlık bakım hizmetlerine erişimde dışlanma yaşadıkları”* belirtilmektedir.

Yoksulluk ve sosyal dışlanma alanında;

- Çocuk yoksulluğunu ortadan kaldırmak,
- Toplumda ve işgücü piyasasında yer alan en savunmasız grupların aktif bir şekilde içerilmesini sağlamak,
- Herkes için insana yaraşır barınma sağlamak,
- Ayrımcılığın üstesinden gelerek, engelliler, etnik azınlıklar, göçmenler ve diğer savunmasız grupların entegrasyonunu artırmak,
- Finansal dışlanma ve aşırı borçluluk ile mücadele etmek,
- Romanların entegrasyonunu teşvik etmek.

hususlarında sorunlar yaşanmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği üzere yoksulluk ve sosyal dışlanma ile mücadele esas olarak ulusal hükümetlerin sorumluluğunda olup, AB tarafından “en iyi uygulamaların belirlenerek karşılıklı öğrenmenin teşvik edilmesi, AB çapında kuralların oluşturulması ve finansman konusunda fon oluşturulması” hususlarında koordinasyon rolü üstlenilmektedir. Tüm bu sorunlara karşı AB, sosyal koruma ve sosyal içerme araçları olarak anah-tar eylemler belirlemiştir. Bu eylemler;

- Öncelikli politik araç olarak işgücü piyasasına katılımı arttırmak,
- Çalışma hayatı, sosyal güvenlik, temel hizmetler (sağlık, konut, vb) ve eğitime erişimi geliştirmek ve iyileştirmek,
- Sosyal koruma sistemlerini modernleştirmek,
- Ayrımcılıkla mücadelede ve sosyal içermeyi sağlamada AB fonların-dan daha iyi yararlanılmasını sağlamak,
- Kriz sonrası daha etkin ve verimli sosyal destek açısından “sosyal yenilik” kapsamında akıllı çözümler bulmak,
- Formel ve mesleki eğitimdeki dezavantajları ortadan kaldırmak,
- Kamu ve özel sektör arasında yeni ortaklıklar oluşmasını sağlamak.

1.1.4. BELÇİKA'DA SOSYAL KORUMA SİSTEMİ

Hem sosyal güvenliği de hem de yoksullukla mücadeleyi içeren sosyal koruma, sosyal uyumun sağlanmasındaki temel aktörlerden biri olarak görülmektedir. Eğitim, işgücü piyasasına katılım, gelir elde etme, sosyal güvenlik ve sosyal entegrasyon arasındaki ilişki sosyal korumanın temeli-ni oluşturmaktadır. Eğitilen bireyler işgücü piyasasına entegre olarak gelir elde ederler ve böylelikle sosyal katılım sağlanır.

Eğitim → işgücü piyasasına katılım → gelir (Sosyal Güvenlik) → sosyal entegrasyon

Yukarıda belirtilen politika zinciri işsizlik, yaşlılık vb. nedenlerle kesilirse sosyal güvenlik sistemi ikame bir gelir sağlayarak, sosyal katılımcıları risklere karşı koruma altına alır. İşsizler eğer çalışabilecek durumda ise-

ler, ikinci bir mekanizma devreye girerek, mesleki eğitimler vb. yollarla işgücü piyasasına işsizlerin yeniden katılımları sağlanabilir.

Sosyal güvenliğin sosyal fonksiyonu genişledikçe toplumun sosyal uyumu daha güçlü olacaktır. Fakat sosyal koruma önlemlerinin sosyal güvenlik sisteminin yerine geçebilecek alternatif yöntemler olarak algılanmaması gerekmektedir. Sosyal güvenlik sistemi kazanılan bir gelir/maaş/ücret tarafından finanse edilemediği zaman sosyal entegrasyon sağlanamamaktadır. Bu zincirdeki kopmalar toplumda ayrışmalara neden olmakta ve bunun sonucunda sosyal uyum zayıflamaktadır.

Belçika'da Sosyal Güvenlik Sistemi⁵

Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi, çalışanlardan ve işverenlerden alınan sosyal katılım paylarına dayanmakta ve sosyal güvenlik sistemi bu şekilde finanse edilmektedir. İşverenler her ay olmak üzere, çalışanlarının maaşlarının %30 ila %40'ı arasında değişen bir tutarı sosyal güvenlik fonuna yatırırken, çalışanlar da maaşlarının bir bölümünü sosyal güvenlik katılım paylarına ayırmak zorundadırlar. Fonda toplanan bu kaynak;

- Hastalık ödemeleri
 - İşsizlik ödemeleri
 - İş kazaları ve hastalıkları sonucu ortaya çıkan sakatlanmalar sonucu yapılan ödemeler
 - İş kazaları sonucu oluşan ödemeler
 - Endüstriyel kazalar sonucu yapılan ödemeler
 - Aile ödemeleri
 - Emeklilik maaşları ödemeleri
- için kullanılmaktadır.

Belçika'da bağımsız çalışanlar da sosyal güvenlik sistemine dâhildirler. Ancak, bu gruba girenlerin ödediği sosyal güvenlik katkı payı miktarı ça-

5 Detaylı bilgi için bkz: <http://www.socialsecurity.fgov.be/>

İşan ve işverenlerin ortaklaşa ödediği katkı payından daha azdır. Dolayısıyla bu gruptakiler ücretli çalışanlardan daha farklı sosyal güvenlik haklarına sahiptirler. Ancak bağımsız çalışanlar ekstra katkı payı ödeyerek çeşitli haklara da sahip olabilirler. Devlet memurları için de yukarıda sayılan iki grup dışında belli kurallar mevcuttur.

Belçika Sosyal Güvenlik sisteminde tamamlayıcı nitelikte olarak diğer uygulamalar ise aşağıdaki gibidir:

- Gelir desteği
- Yaşlılar için gelir desteği
- Aile gelir desteği
- Özürlüler için yapılan ödemeler
- Yaşlı bakım destekleri

Yukarıda kısaca açıklanmaya çalışılan Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi aşağıda detaylı bir şekilde anlatılacaktır.

Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminin Tarihsel Gelişimi

Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi son 150 yılda çeşitli aşamalardan geçerek olgunluğa erişmiş bir sistemdir. Sosyal Güvenlik sisteminin başlangıcı endüstri devrimi ve kapitalizmin yükselişi ile başlamıştır. Yoksulluk sorunu o yıllara kadar aile içinde ve hayırseverlik kavramı kapsamında çözüme kavuşturulurken, sonrasında toplumsal bir sorun olarak kabul edilmiştir. Bu kabul ile birlikte bugünkü kamusal sosyal yardım merkezlerinin atası sayılabilecek “Civil Houses of God” ve “Offices of Benevolence” gibi kurumlar oluşturulmuştur.

Endüstri devrimi ile birlikte işçilerin zorla çalıştırılması, hastalık durumları, işsizlik vb. durumlara toplumsal duyarlılık artmaya başlamış ve işçiler müşterek yardım dernekleri kurarak kendi risk fonlarını oluşturmaya başlamışlardır. Bu gönüllü müşterek sigorta fonları sosyal risklere karşı üye işçileri koruma görevi üstlenmiştir. Örneğin bu fonlar sakatlık, yaşlanma

vb. sebeplerle çalışma yeteneğini kaybeden işçiler için çeşitli faydalar sağlamışlardır. Daha sonra bu yerel müşterek yardım dernekleri, ortaya çıkan ticaret ve meslek birliklerinin etkisi ile sağlık sigortası fonuna dönüşmüştür. İşçilerin kendi kendilerine oluşturduğu bu girişimlerin yanı sıra Hıristiyanlığın etkisi ile işverenler de çocuklu işçiler için çeşitli aile yardımı fonları oluşturmuşlardır. Yukarıda sayılan girişimler özel düzeyde olmuştur. Bu girişimlerde herhangi bir devlet desteği veya girişimi olmamıştır. Ancak, 1886 yılındaki büyük ekonomik kriz sonrası gerçekleşen ulusal grevler sonucu ülkede devlet müdahalesinin kesinlikle gerekli olduğu anlaşılmıştır.

1891 yılından itibaren Belçika'da oluşturulan müşterek fonlara devlet desteğinin başlaması ile birlikte devlet müdahalesinin hem yapısal hem de finansal faydaları görülmüştür. Devlet desteğinin ardından çeşitli yerel dernekler birleşerek bugün de varlıklarını sürdüren ulusal sendikalara dönüşmüşlerdir. Belçika'da ilk zorunlu sigorta 1903 yılında çalışma sırasında ortaya çıkabilecek kazalara karşı oluşturulmuştur. İki Dünya Savaşı arası dönemde ise zorunlu sigortalar yaygınlaşmıştır. Maaşlı çalışanlar zorunlu olarak yaşlılık, yıllık izin, aile yardımları vb. için sigortalanmışlar; kendi adına çalışanlar ise 1937'den itibaren sadece aile yardımları için zorunlu sigortaya tabi tutulmuşlardır.

İki Dünya Savaşı arası dönemde Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminde yer alan önemli kilometre taşlarından bir diğeri de engelli kişiler için oluşturulan garanti gelir sistemidir. İkinci Dünya Savaşı döneminde ise işçi sendikaları, işveren organizasyonları ve yüksek düzeyde bürokratların bir araya gelmesiyle 1944 yılında Sosyal Pakt imzalanmıştır. Sosyal Paktın en önemli yanı sendikalar ile işveren organizasyonları arasında sosyal barış ve dayanışmanın (sosyal sigorta katılımı ile işçilerin yaşam standartlarının artırılması) oluşturulmasıdır.

Sosyal Pakt ile birlikte:

- Bütün sosyal sigortalar (işsizlik, hastalık ve iş göremezlik sigortaları dâhil) tüm işçiler için zorunlu olmuştur.

- İşçilerin elde ettiği faydalar artırılmıştır.
- Sosyal Katılım paylarının toplanması amacıyla Ulusal Sosyal Güvenlik Ofisi kurulmuştur.
- Sosyal Güvenlik yönetiminde eşit temsil ilkesi benimsenmiştir.

Sosyal Paktın sadece ücretli çalışanları kapsadığını unutulmamalıdır. Kendi hesabına çalışanlar için Sosyal Güvenlik Sisteminin gelişimi farklı bir seyir izlemiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde ekonomik genişleme ve gelişme yaşayan Belçika'da Sosyal Güvenlik Sisteminde de önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde Sosyal Güvenlik Sistemi bir yandan kendi hesabına çalışanları da kapsama alanına alırken diğer yandan var olan sistemde işçi yararında olan uygulamalar pozitif yönde geliştirilmiştir. Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi aşamalı olarak sosyal risklere karşı koruma sağlayan basit bir sigorta sisteminden tüm vatandaşlarının *var olma güvenliğini* sağlayan bir sisteme dönüşmüştür. 1974'te uygulamaya geçirilen asgari gelir desteği (günümüzde sosyal uyum geliri) bu dönüşümün önemli örneklerinden biridir.

70'lerin ortalarında yaşanan ekonomik krizler sonucu sosyal güvenlik sisteminde gelir artışı ihtiyacı doğmuş, işçilerin bazı sosyal faydalarında kesintiye gidilmiştir. 1982 itibarıyla da kriz politikası devam etmiştir. İşsizlik maaşında farklı kategoriler belirlenmiş ve çeşitli kesintiler uygulanmıştır. Şirketlerin rekabet edebilirliğinin artırılması için işveren katılım payları düşürülmüş ve alternatif finans yöntemleri ile bu açık kapatılmıştır. Bu kapsamda hükümet KDV gelirlerini kullanarak Sosyal Güvenlik Sistemini fonlamaya başlamıştır.

Bu dönemde yaşanan krizler nedeniyle çalışanların faydalandığı sosyal haklarda gerileme yaşanan ülkede emekli maaşlarında ise olumlu yönde gelişmeler gerçekleşmiştir. Asgari Gelir Desteği ve yaşlılar için ödenen gelir desteğinde ise yine bu dönemde mevzuat değişiklikleri yapılmıştır. Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminin 150 yıldır devam eden gelişiminde

uygulanan son değişiklik ise kadın ve erkeklerde emeklilik yaşının 65'te eşitlenmesi olmuştur.

Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminin İdeolojik Arka Planı

Sosyal Güvenlik Sistemleri farklılıklar göstermekle birlikte, temel olarak Otto Von Bismarck ve Lord Beveridge tarafından ana hatları belirlenen yaklaşımlara dayanmaktadır.

- a. Bismarck tarafından belirlenen yaklaşım:** Ünlü Alman Şansölyesi Bismarck, 19. Yüzyılın sonunda Almanya'da bir sosyal güvenlik sistemi geliştirmiştir. Bu sistem işçiler, işverenler ve Devletin katılımı ile finanse edilmektedir. Sosyal haklar ise maaş miktarı ile doğrudan bağlantılıdır. Sistemin genel amacı bütün işçilerin, ortaya çıkabilecek risklere karşı belli bir standartta yaşamlarını sürdürülebilmelerinin sağlanmasıdır. Bismarck sistemi işçiler arasında dayanışmanın bir formu olarak ortaya çıkmaktadır.
- b. Lord Beveridge tarafından belirlenen yaklaşım:** 20 yüzyılın ilk yarısında yaşayan İngiliz Ekonomistin görüşlerinin temeli sadece çalışanların değil tüm nüfusun *asgari standartlarda hayatını sürdürme hakkına* sahip olduğu kabulüne dayanmaktadır. Lord Beveridge istihdam şekline bakılmaksızın tüm vatandaşların işsizlik, hastalık vb. durumlarda sosyal güvenliğe sahip olması gerektiğini savunmuştur.

Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi bu iki yaklaşımın harmanlanmasıyla oluşan bir sistemdir. Örneğin emeklilik maaşının miktarının çalışılan dönemde kişi tarafından ödenen katılım payına göre belirlenmesi Bismarck sistemi ile ilişkiliyken, tüm vatandaşların hastane masraflarının bir kısmının devlet tarafından geri ödenmesi ise Beveridge konsepti ile ilişkilidir.

Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminin Genel Yapısı

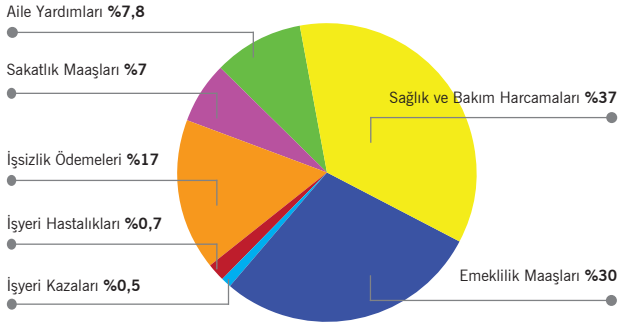
Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminde 3 Grup bulunmaktadır. Bunlar;

- Ücretli Çalışanlar
- Kendi Hesabına Çalışanlar
- Devlet Memurları

Yukarıda sayılan 3 grubun içinde sosyal güvenlik sistemi içerisinde en kalabalık grubu ücretli çalışanlar oluşturmaktadır. Belçika Sosyal Koruma Sisteminin yıllık bütçesi 72,8 milyar Avro olup bunun yüzde 96,5'i sosyal güvenlik sistemi, yüzde 3,5'i ise sosyal yardımlar için kullanılmaktadır.

2007 yılı rakamlarına göre bu bütçenin ülkenin Gayri Safi Yurt İçi Hasılasının yüzde 20'sine karşılık gelen 55,8 milyar Avro ücretli çalışanlar için kullanılmaktadır. Yine toplam sosyal güvenlik bütçesinin 10 milyar Avro'luk bölümü devlet memurları için, 4,5 milyar Avro ise kendi hesabına çalışanlar için harcanmaktadır. Belçika'da 2005 yılında ücretli çalışanlar için harcanan yaklaşık 50 milyar Avro'nun dağılımına baktığımızda ise aşağıdaki grafikte görüldüğü gibi harcamalarda en büyük payı sağlık ve bakım harcamalarının aldığı görülmektedir.

Grafik 1: Ücretli Çalışanlar için yapılan toplam harcama tutarı: 50 milyar €

Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminin finansmanına baktığımızda toplam finansmanın % 66'sının işçi ve işverenlerin ödemek zorunda olduğu sosyal güvenlik primleri, % 10'unun devlet sübvansiyonu, % 18'sinin alternatif finans yöntemleri (tütün ve alkolden alınan ek vergi vb.) % 6'sının ise diğer yaptırımlar ile gerçekleştiğini görmekteyiz. Ayrıca belirtilmesi gereken önemli bir husus da işçi ve işverenlerin ödediği primlerin toplam finansmandaki payının düşüş eğiliminde olmasıdır.⁶ Bunun önemli sebeplerinden biri devlet tarafından işverenlerin rekabet edebilirliğinin artırılmasının amaçlanmasıdır.

Sistemin finansmanı için, ücretli çalışanlar hastalık, işsizlik, emekli maaşları, aile destekleri, iş kazaları ve meslek hastalıkları gibi Sosyal Güvenlik destekleri için maaşlarının %13,07'sini sosyal güvenlik katkı payı olarak ödemektedirler. Aynı zamanda işverenler de çalıştırdıkları kişilerin maaşlarının 24,86'lık kısmını işveren payı olarak ödemektedirler.

Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminde Uygulamalar

a. Aile Ödemeleri

Belçika'da Sosyal Güvenlik Sistemine dâhil olan herkese Aile Ödemeleri kapsamında ve belirli şartlar altında çocuk, yetim, bir defaya mahsus nakdi, engelli çocuklar, tek ebeveynli aileler, yıllık aile, annelik yardımı ve evlat edinme yardımı gibi birçok yardım başlığı altında ödeme yapılmaktadır. Aile Ödemeleri hak sahibi, fayda sahibi ve bakmakla yükümlü olunan çocuk kategorilerinde yapılmaktadır.

- **Hak Sahibi:** Bu kapsamda belirli miktarlarda prim ödemelerini gerçekleştiren ücretli, devlet memuru veya kendi hesabına çalışanlardan ve bunun yanında işsizler, emekliler, özürülüler, tutuklular, hastalar çeşitli şartlar altında aile yardımlarından faydalanabilenler yer almaktadır. Ayrıca boşanmış çiftler, öğrenciler, bekleme dön-

6 <http://www.socialsecurity.fgov.be/docs/en/belgian-social-protection-2010-en.pdf> erişim zamanı 11.07.2012 15.32.

mindeki iş arayan gençler de aile ödemeleri kapsamında hak sahibi olabilmektedir. Aile içinde birden çok hak sahibi olması durumunda yetimlerin her zaman önceliği bulunmaktadır.

- **Fayda Sahibi:** Bu kavram Sosyal Güvenlik Sisteminde yardımı doğrudan alan kişiyi ifade etmektedir. Fayda sahipleri hak sahipleri ile ilişkili olmak zorundadır.
- **Bakmakla Yükümlü Olunan Çocuk:** Hak sahipleri ile doğrudan bağı bulunan ve belirli yaş sınırlamalarına dâhil çocuklar bu grubu oluşturmaktadır.

Aile Yardımları; doğum yardımı, evlat edinme yardımı, yıllık aile yardımı, yetim yardımı, çocuk yardımı ve tamamlayıcı yardımlar olarak sınıflandırılmaktadır.

Doğum Yardımı: Aile yardımı alma koşullarını taşıyan her aile dünyaya gelen ilk çocukları için 1.175,56 Avro, sonrasında doğan çocukları için 884,47 Avro doğum yardımı almaktadır.

Evlat Edinme Yardımı: Belirli koşullar altında 1175,56 Avro'dur.

Yetim Ödemeleri: Yetimler 333,33 Avro tutarında senelik ödeme almaktadırlar. Yetimlerin hayatta olan ebeveynleri başka biriyle evlenmediği sürece bu parayı almaya devam etmektedirler.

Tamamlayıcı Ödemeler 5 kategoriye ayrılmaktadır:

- Yaş Grubu Ödemeleri
- Tek Ebeveynli aileler için yapılan ek ödemeler
- Yıllık ek aile ödemesi
- Sosyal ek ödemeler
- Özürlü çocuklar için yapılan ek ödemeler

b. İşsizlik Ödemeleri

Belçika'da işsizlik ödemeleri isteği dışında ücretli işini kaybeden çalışanlara yapılan ödemeleri ifade etmektedir. Ancak ülkemizdeki "işsizlik maaşı" uygulamasında farklı olarak kapsamı oldukça geniştir. Örneğin işini bırakıp eğitimine devam eden kişilere de işsizlik ödemesi yapılmaktadır. Ülkede işsizlik ödemeleri genel olarak ücretli çalışanlar üzerine yoğunlaşmıştır. Kendi hesabına çalışanlar için şartlar farklı olup, bunlar işsizlik ödemelerinden faydalanmak için ek prim ödemek zorundadırlar. İşsizlik ödemelerinde farklı yaş grupları için farklı referans sürelerinde minimum prim gün sayısı şartı vardır. Örneğin 36 yaşından küçük çalışanlar işsizlik ödemelerinden faydalanabilmek için son 18 ay içinde, 312 gün prim ödemek zorundadırlar. İşsizlik ödemelerinden yararlanma şartlarından önemli olan bir diğeri ise hak sahibinin iş bulma kurumlarına kayıt olma zorunluluğu ve bu kurumların önerdiği uygun işleri kabul etme zorunluluklarının olmasıdır. İşsizlik maaşı ödemelerinin miktarı ise hak sahibi (aileli) son maaşının % 60'ı oranında yapılmaktadır. Bu oranlar bekâr kişilerin için belirli bir süre sonra düşürülmektedir.

c. Yaşlılık Ödemeleri

Emekli, dul ve yetim maaşlarını kapsayan yaşlılık ödemeleri, nüfusu gün geçtikçe yaşlanan Belçika için Sosyal Güvenlik Sisteminde kaygı verici bir gidişat izlemektedir. Hayat süresinin uzaması ve doğum oranlarının düşmesi ülkede nüfusunun yaşlanmasına neden olmaktadır. Çalışanların kariyerlerini erken sonlandırması, kariyer öncesi eğitim vb. çalışmaların uzaması dolayısıyla genç nüfusun istihdam piyasasına katılıp prim ödemeye geç başlaması, kadınlarda emeklilik oranlarının artmasıyla bir eve iki emekli maaşının girmesi gibi sebeplerden dolayı ülkede emeklilerin çalışan nüfusa oranı artmaktadır. Ülkede emeklilik yaşı hem erkekler hem de kadınlar için 65 yaştır ve hizmet süresi 45 yıl olarak belirlenmiştir. Ülkede Emeklilik maaşı hesaplamalarında ise şu formül uygulanmaktadır:

Enflasyon oranları uygulanmış maaş x %60(bekar kişiler için)

45

d. Sağlık ve Hastalık Yardımları

Belçika Sosyal Koruma Sisteminde sadece çalışanlar değil işsizler vb. gruplar da sağlık güvencesinden faydalanabilmektedir. Sistemde katkı payı ödemeleri söz konusu olup, örneğin bakmakla yükümlü çocuğunu doktora götüren bir devlet memuru tedavi masraflarını öncelikle kendisi ödemek durumunda olup daha sonra belirli oranlarda bir geri ödemeyi dâhil olduğu ilgili sigorta fonundan geri almaktadır.

Ülkede doğum yapan kadın çalışanlar 15 hafta ücretli izne ayrılabilirken, çocuğu olan babalara da 10 gün doğum izni verilmektedir. Anneler doğum izinlerinin ilk ayında maaşlarının %82'sini alabilirken kalan aylarda %75'ini alabilmektedirler. Ülke iş kazaları ve hastalıklardan dolayı ortaya çıkabilecek olumsuz durumlar için de vatandaşlarına etkili bir sosyal koruma sistemi sunmaktadır.

e. Yıllık İzinler**f.**

Son olarak ülkede yıllık izinler yine farklı çalışma grupları için farklı koşullar ve imkânlar içermektedir. Ülkede bu konuda en dikkat çekici uygulama devlet memurları için uygulanan “tatil ödemesi” uygulamasıdır. 2011 yılında bu rakam yaklaşık 1.090 Avro olarak belirlenmiştir. Devlet memurlarında izin süreleri ülkemizdeki gibi devlet memurluğunda geçen süre dikkate alınarak değil, memurun yaşı göz önünde bulundurularak hesaplanmaktadır. Örneğin 44 yaşına kadar olan memurlar yıllık 26 iş günü izin kullanabilirken 50 – 54 yaşlarındaki memurlar 28 iş günü izin kullanabilmektedir.

1.1.5. Belçika'da Yoksullukla Mücadele Politikası

Belçika'da Yoksulluk Politikasının Geçmişi

Belçika'da yoksullukla mücadele rejiminin temel amacı olmamakla birlikte, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki sosyal güvenlik sistemi yoksullukla mücadele politikasının temel taşıını oluşturmaktadır. Altmışlı yıllarda herkesin refahtan eşit biçimde pay almadığı düşüncesi yaygınlaşmış, yaşlılar için 1969'da garanti edilmiş gelir desteği artırılmış, kısa bir süre sonra da fiziksel engellilere yönelik yardımlar başlamıştır. Bunu 1971'de çocuk yardımı ve 1974'te bütün vatandaşları kapsayan minimum gelir desteği takip etmiştir. 1976'da Toplum Yardım Komiteleri Sosyal Refah Merkezlerine dönüştürülmüş olup, bu düzenleme sosyal yardımı hak eden yoksulların belirlenmesi sürecini başlatmıştır. Böylece herkes insan onuruna yakışır bir hayat seviyesi fırsatına kavuşmuştur.

1970'lerin sonları ve 1980'lerin başlarında yaşanan ekonomik kriz ve artan işsizlikle birlikte, politik gündemi bütçe açığını kapatmak ve işsizliği azaltmak işgal ederken; yoksullukla mücadele daha arka plana itilmiştir. Bununla birlikte, "yeni yoksulluk" kavramı tartışılmaya başlanmış, çoğu orta sınıftan birçok insan ekonomik kriz sonucu işsiz kalarak bu yeni kavramın kapsamına girmiştir.

1980'lerin ortasında yoksulluk sorununu politik gündeme taşıyan inisiyatiflerden biri de 1983'te Kral Baudouin Vakfı tarafından yayımlanan "Yoksullukla ve Sosyal Güvencesizlikle Mücadelede 135 Öneri" adlı rapordur. Rapor yoksulluğa çok yönlü bir bakış getirmiştir. Ülkede yoksullukla mücadelede bir başka mihenk taşı ise 1994'teki "Genel Yoksulluk Raporu"dur. 1991 seçimlerinden sonra yetkililer yoksulların beklenti ve deneyimlerini öğrenme ihtiyacı duymuştur. Yerel düzeyde devletle vatandaş arasındaki yakınlaşmaya daha fazla önem verilmiş, yoksullukla mücadelede yoksullar ve organizasyonları hayati ortaklar olarak kabul görmüştür.

Genel Yoksulluk Raporu yazımı 1992'de **yoksullarla ve yoksullukla mücadele organizasyonlarıyla diyalog** içinde başlamış, yoksulların beklenti ve deneyimlerini içeren geniş bir taslak hazırlanmış, temel problemleri ele alan bir dizi rapor yayımlandıktan sonra yoksullukla mücadele için yaklaşık 300 öneri getirilmiştir.

Genel Yoksulluk Raporu sonucu olarak 1998'de bu kesimlerle ve organizasyonlarla olan diyalog resmileştirilmiştir. Amaç yoksullar, yetkililer, yönetim ve sivil toplum arasında bir tartışma platformu oluşturmaktır. Genel Yoksulluk Raporunun önemli diğer bir sonucu ise bakanlıklar arası konferanslar olmuş, böylelikle öneriler somut politik düzenlemelere dönüştürülmüştür.

Yoksulluk ile mücadelede göze çarpan temel politika asgari gelir desteği politikasıdır. Ülkenin ekonomik verileri doğrultusunda her yıl güncellenen bir gelir düzeyi veri kabul edilmiş ve her vatandaşa devlet tarafından bu gelir garantisi edilmiştir. 2012 yılı için yaklaşık 1.000 Avro düzeyinde yoksulluk maaşı sağlanmaktadır.

Federal Yoksulluk Azaltma Planı

Federal Yoksulluk Azaltma Planı 4 Temmuz 2008'de Belçika Hükümeti tarafından kabul edilmiştir. Plan yoksulluğu çok boyutlu bir problem olarak ele almaktadır. Yoksullar bazı anayasal sosyal haklara ulaşamamaktadır. Federal Yoksulluğu Azaltma Planı Anayasada yer alan 6 sosyal hakka dayanan 59 düzenlemeyi içermektedir. İlgili Devlet Bakanı bu düzenlemeleri yerine getirmekle yükümlüdür.

Projeleri Yerine Getirmeye Yetecek Kadar Gelir

Yoksulluk sadece bir gelir problemine indirgenmemelidir. Bununla birlikte yetersiz gelir birçok yaşam alanından dışlanmanın sebebi ya da sonucudur. Minimum gelir desteği yıllardır yoksulluk sınırının altındadır ve çeşitli kesimler bu desteğin yoksulluk eşliğine getirilmesini savunmakta-

dır. Minimum sosyal yardımların, minimum gelirlerin artırılması gerekmektedir. Sosyal taraflar 1 Haziran 2009'da en düşük sosyal desteklerin yüzde 2 artırılması üzerinde anlaştı. Ancak miktar yine de yoksulluk sınırının altındadır. Federal Plan ailelerin satın alma gücünü çocuk yardımı aracılığıyla arttırmayı hedeflemektedir. Plan son yıllarda artan borçluları göz önünde bulundurarak bu sorunu da çözmek istemektedir. Kumar alışkanlığına karşı bir kampanya başlatılmıştır. En riskli grupların istihdam oranını arttırmak amaçlanmaktadır. Çünkü istihdam yoksulluk karşısında en iyi korumadır. Ancak çalışan yoksullar göz ardı edilmemelidir. Ayrıca çalışmayan (öğrenciler, hastalar vs) kesimler de yoksul nüfusun çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Sağlık Hakkı

Yoksulluk ve sağlık ilişkisi “kötü sağlık yoksulluğa, yoksulluk kötü sağlığa yol açar” mottosunda özetlenmektedir. Plan sağlık hizmetlerine finansal erişimi hedeflemektedir. Hastanelerin ödeme gücü olmayanları reddetmesini engellemek için bazı önlemler alınmıştır. Ayrıca OMNIO adlı bir sistem belli bir eşğin altında geliri olanların daha ucuza sağlık ve tedavi hizmeti almasını sağlamaktadır. Riskli gruplar için sağlık hizmetlerine erişim finansal açıdan hâlâ zordur.

İstihdam, Sosyal Entegrasyon ve Refah

İstihdam yoksulluk karşısında en iyi korumadır. Ancak ülkedeki çalışanların yaklaşık yüzde 4'ü yoksulluk sınırının altındadır. Bunlar daha çok geçici veya yarı zamanlı çalışanlardır. Bu kişilerin çalışırken ve işsizlik maaşı alırken daha az kazanmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Örneğin bir kişi iş bulduğunda işsizlik maaşı hemen kesilmemekte, yalnızca dereceli olarak azalmaktadır. Şu andaki politika işsizlerin iş arama isteğini biraz azaltmaktadır. İşsiz kalanların gönüllü çalışması sosyal dokuya yeniden adapte olma şansı verebilmektedir. Ülkedeki kaçak göçmenler bu uygulamanın başlıca hedefidir.

Barınma

Barınma konusunda bölge ve topluluk bazında çeşitli mesuliyetler yüklenmiştir. Kiralama ve Leasing Kanunu ise federal bir düzenlemedir. Evsizlikle mücadele yoksullukla mücadelenin önceliklerindedir.

Enerjiye Ulaşım

Bu konuya son yıllarda daha fazla önem verilmektedir. Enerji piyasasının liberalizasyonu bu sahadaki problemleri arttırmıştır. Enerjiye ulaşım hakkı 1994'te Anayasaya giren sosyal haklar arasında sayılmamıştır. Federal Plan bu hakkı çeşitli düzenlemelerle sağlamaya çalışmaktadır. Faturayla, saldırgan satış teknikleriyle, sözleşmelerdeki şeffaflık eksikliği ve muğlaklıkla alakalı şikâyetler devam etmektedir. Toplumun en yoksul kesiminin enerjiye ulaşımını arttırmak için 2006'da Küresel Enerji Yeterliliği Fonu kurulmuştur. Fon yerel organları aracılığıyla yoksul kesimin enerjiyi daha verimli kullanmasını sağlamaya çalışmaktadır.

Herkes İçin Ulaşılabilir Kamu Hizmetleri

2007'de yürürlüğe giren bir kanunla ücretsiz avukatlık hizmetiyle ilgili ödemelerin, davayı kaybeden tarafın üzerinde bırakılmasına hükmedilmiştir. Bu, yoksul insanların özellikle davayı kaybetmeleri durumunda zor durumda kalmasına yol açmaktadır. Bu nedenle yargıca tarafların masrafları ödeyebilme durumunu sorma imkânı verilmiştir. Söz konusu kanuna bu saikle 2008'de bir ek yapılmıştır. Karışık bürokratik işlemler de en yoksulların mahkemeye erişimini zorlaştırmaktadır. Bunu aşmak için çalışmalar yapılmaktadır. Bir başka sorun da sadece yoksullar için değil, sıradan tüm vatandaşlar için karışık olan hukuk terminolojisidir. Bu amaçla bir çalışma grubu oluşturulmuş, hatta bazı mahkemeler dezavantajlı kesimlerden gelen çalışanlar istihdam etmiştir.

Dijital eşitsizliği azaltmak da federal yetkililerin hedefleri arasındadır. 2005'te bölgelerle ve topluluklarla birlikte hazırlanan ulusal bir plan

onaylanmıştır. İnternet erişiminin ve eğitiminin ücretsiz sağlandığı bilgi-sayar ortamları hizmete sokulmuştur. Federal düzeyde bu uygulamanın bazı alanlarda yaygınlaştırılması ve sürdürülebilirliği amaçlanmaktadır.

Diğer Unsurlar

Belçika'daki yoksulluğu yıllık olarak ölçen bir yoksulluk barometresi geliştirilmiştir. Gerçekçi bir yoksulluk politikasının önemli bir parçası yoksullarla diyalogdur. Yoksulların fikirlerini dile getirdikleri Belçika Ağı'nın yanı sıra riskli kesimlerden gelenleri federal yönetimlerde istihdam etme de bu planın bir parçasıdır.

Barınma Yardımları

Belçika anayasasında barınma hakkı açıkça tanımlanmış, her vatandaşın asgari standartlarda ve sürekli insanca yaşam hakkına sahip olduğu ve bunu sağlama sorumluluğunun da Bölgeler ve Federal Devlete ait olduğu vurgulanmıştır. Ülkede sosyal konut faaliyetleri de anayasada tanımlanan barınma hakkı çerçevesinde uygulanmaktadır.

1994 yılında anayasada yapılan değişiklikle birlikte barınma konusu bölgelerin yetkisine bırakılmıştır. Böylelikle Flaman, Valon ve Brüksel Bölgelerinde sosyal konut alanında farklı uygulamalar ortaya çıkmıştır. Bölgelerin uygulamaları farklılık teşkil etmektedir. Federal Hükümetin genel olarak uyguladığı çalışmaların ana hatları aşağıda kısaca açıklanmaya çalışılacaktır.

Belçika'da düşük gelirli bekarlar ve aileler sosyal konut uygulamalarında hedef kitleyi oluşturmaktadır. Hedef kitlenin sosyal konutları kiralaması veya satın alması için farklı uygulamalar bulunmaktadır. Örneğin dar gelirli ailelerin konutları satın alabilmesi için uygun finansman koşulları sağlanmaktadır. Federal Hükümetin sosyal konut uygulamalarına örnek olarak verilebilecek önemli çalışmalarından biri de "Passage House" olarak tanımlanan geçiş evleridir. Bu evlerde en fazla 4+4 ay süreli ol-

mak üzere, oturulamayacak derecede kötü durumda evi olduğunu beyan edenler, aile çatışmaları vb. durumlar yüzünden evini kaybedenler ve tabii afet nedeniyle evlerinden olan kişiler kalabilmektedir.

Acil durumlarda oldukça faydalı olan bu evler ayrıca yoksulluk riskini azaltmada önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Öte yandan geçici yoksulluk durumundaki bireylerin kullanımına da sunulan bu evlerde ikamet etme süresinin sınırlı olması, insanların yoksulluk sarmalından kurtulması için bir motivasyon sağlamaktadır.

Sosyal konutların genelde apartman daireleri veya müstakil evlerden oluştuğu ülkede Sosyal Konut Sistemi hakkında değinilmesi gereken önemli bir diğer husus da sosyal konutların belirli bölgelerde kümelenmesine izin verilmemesidir. Böylelikle sosyal konut bölgelerinde ileride ortaya çıkabilecek gettolaşma sorunun önüne geçilebilmesi hedeflenmektedir. Belçika otoriteleri sosyal konut uygulamaları ile “yoksul mahalleleri” oluşturmak yerine sosyal konutları, sosyo-ekonomik durumu iyi olan yerleşim bölgelerine “serpiştirerek” yoksulların topluluğu ve kent kültürü entegrasyonunu sağlamaya çalışmaktadırlar. Böylelikle iyi komşuluk ilişkileri özendirilerek, ortak yaşam kültürünün geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Sonuç olarak barınma hakkı Belçika’da anayasal bir hak olarak korunmakta ve sosyal konut uygulamaları bu çerçevede sosyal entegrasyon kavramı ile birlikte ele alınmaktadır.

SONUÇ

Federal devlet, topluluklar ve bölgelerden oluşan Belçika’da hem sosyal güvenliği hem de yoksullukla mücadeleyi içeren sosyal koruma sosyal uyumun sağlanmasındaki temel aktörlerden biri olarak görülmektedir. Eğitim, işgücü piyasasına katılım, gelir elde etme, sosyal güvenlik ve sosyal entegrasyon arasındaki ilişki sosyal korumanın temelini oluşturmaktadır.

Belçika'da sosyal güvenlik sistemi yoksullukla mücadele politikasının temel taşıını oluşturmaktadır. Altmışlı yıllarda herkesin refahtan eşit biçimde pay almadığı düşüncesi yaygınlaşmış, yaşlılar için 1969'da garanti edilmiş gelir desteği artırılmış, kısa bir süre sonra da fiziksel engellilere yönelik yardımlar başlamıştır. Bunu 1971'de çocuk yardımı ve 1974'te bütün vatandaşları kapsayan minimum gelir desteği takip etmiştir. 1976'da Toplum Yardım Komiteleri Sosyal Refah Merkezlerine dönüştürülmüş olup, bu düzenleme sosyal yardımı hak eden yoksulların belirlenmesi sürecini başlatmıştır. Böylece herkes insan onuruna yakışır bir hayat seviyesi fırsatına kavuşmuştur.

1800'lü yıllara dayanan geçmişi ile Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi yıllar içinde olgunlaşmış, birçok aktörün rol aldığı ve çeşitli kuralların geçerli olduğu maaş üzerinden prim ödenmesi esasına dayalı oldukça komplike bir sistem olup, çalışanlardan ve işverenlerden alınan sosyal katılım payları ile finanse edilmektedir. Sistemde ücretli çalışanlar, kendi hesabına çalışanlar ve devlet memurları yer almaktadır. Sosyal güvenlik sistemi içerisinde en kalabalık grubu ücretli çalışanlar oluşturmaktadır. Belçika Sosyal Güvenlik sisteminde aile ödemeleri, işsizlik ödemeleri, yaşlılık ödemeleri, sağlık ve hastalık yardımları, yıllık izinler (tatil ödemesi) temel uygulamalar olup; tamamlayıcı nitelikte olarak ise gelir desteği, yaşlılar için gelir desteği, aile gelir desteği, özürülüler için yapılan ödemeler ve yaşlı bakım desteklerine yönelik uygulamalar bulunmaktadır. Belçika Sosyal Koruma Sisteminin yıllık bütçesi 72,8 milyar Avro olup bunun yüzde 96,5'i sosyal güvenlik sistemi, yüzde 3,5'i ise sosyal yardımlar için kullanılmaktadır.

1990'lı yıllardan itibaren, yoksullukla mücadele yeni bir ivme kazanmış ve bu kapsamda yoksullarla ve yoksullukla mücadele organizasyonlarıyla görüşülerek, yoksulların beklenti ve deneyimlerini ön planda tutan uygulamalara öncelik verilmeye başlanmıştır. Yoksulluk ile mücadelede göze çarpan temel politika asgari gelir desteği politikasıdır. Ülkenin ekonomik verileri doğrultusunda her yıl güncellenen bir gelir düzeyi veri kabul edilmiş ve her vatandaşa devlet tarafından bu gelir garanti edilmiştir. 2012

yılı için yaklaşık 1.000 Avro düzeyinde yoksulluk maaşı sağlanmaktadır. 2008 yılında kabul edilen Federal Yoksulluk Azaltma Planı ile; gelir, sağlık, istihdam, sosyal entegrasyon, refah, barınma, enerjiye ulaşım ve ulaşılabilir kamu hizmetleri konularında temel düzenlemeler yapılmıştır.

1.2. AVUSTURYA

1.2.1. GENEL BİLGİLER

Avusturya ya da resmi adıyla Avusturya Cumhuriyeti, Orta Avrupa'da denize kıyısı olmayan, dokuz eyaletten oluşan bir federasyondur. Batıda Lihtenştayn ve İsviçre, güneyde İtalya ve Slovenya, doğuda Macaristan ve Slovakya, kuzeyde ise Almanya ve Çek Cumhuriyeti ile komşudur.

Doğu Alpler üzerinde kurulmuş bulunduğundan ülkenin aşağı yukarı dördte üçü dağlık arazidir. Kuzeyde ülkeyi batıdan doğuya kateden Tuna Nehrinin ülkedeki uzunluğu 350 kilometredir. Bu kısımlar en alçak yerlerdir. Ülkenin aşağı yukarı % 40'ı ormanlarla kaplıdır. Orta Avrupa'nın en fazla ormana sahip ülkesidir.

Yaklaşık 9 milyon olan nüfusun % 93'ü civarı Avusturyalıdır. Almanlar, Slavlar, Hırvatlar ve Macarlar, Slovenler, Çekler ve daha küçük sayıda

da İtalyanlar, Sırp, Romenler ve Türkler ülkenin diğer azınlık gruplarıdır. Nüfusun %18,6'sını 1-14 yaş grubu, %61,6'sını 15-59 yaş grubu, %19,8'ini de 60 yaşından yukarıya teşkil etmektedir. Halkın % 68'i şehirlerde yaşar.

En önemli şehirleri Viyana, Graz, Linz, Salzburg ve Innsbruck'tur. Tabiat şartları icabı kış sporlarının merkezi durumundadır. Dolayısıyla turizm ve kış sporları çok gelişmiştir.

Avusturya'da okuma-yazma oranı 1980'lerden itibaren %99 civarındadır. Ülkedeki eğitim kurumları Avrupa'nın en eski eğitim kurumlarından. Mesela Viyana Üniversitesi 1365'te kurulmuştur. Ülkede mevcut dört üniversite ve buna bağlı çeşitli fakülte ve üniversite seviyesinde akademiler vardır.

Ülkenin resmî dili "Almanca"dır. Bölgesel azınlık dili olarak "Slovençe ve Hırvatça" da resmî dil olarak kabul edilmektedir. Sırpça, Türkçe, Slovence, Hırvatça, Macarca ve Çekçe ülkede konuşulan diğer dillerdir.

Ülke nüfusunun %78'ini Katolikler oluşturur. Yaklaşık %5 oranında Protestan bulunur. Nüfusun geri kalanı aralarında Müslüman ve Yahudilerin de bulunduğu çeşitli azınlıkların dinlerine mensuptur.

Avusturya, kişi başına düşen 49.809\$ gayri safi yurtiçi hasılasıyla dünyadaki en zengin ülkelerden biridir (2011). Ülke, gelişmiş yüksek yaşam kalitesiyle 2011 yılında İnsani Gelişmişlik İndeksinde dünyada 11. sırada yer almıştır. Avusturya 1955'ten beri Birleşmiş Milletlere üyedir, 1995 yılında Avrupa Birliği'ne katılmıştır ve ayrıca Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (OECD) kurucularındandır. Bunun yanı sıra 1995 yılında Şengen Anlaşmasını imzalamış ve 1999 yılında Avrupa para birimini (euro) benimsemiştir.

Federal bir cumhuriyet olan Avusturya, dokuz eyaletten oluşmaktadır:

1. Burgenland Eisenstadt
2. Karintiya (Kärnten) Klagenfurt
3. Aşağı Avusturya (Niederösterreich) St. Pölten
4. Yukarı Avusturya (Oberösterreich) Linz
5. Salzburg Salzburg
6. Steiermark Graz
7. Tirol Innsbruck
8. Vorarlberg Bregenz
9. Viyana (Wien)

Viyana Avusturya'nın başkenti ve en büyük şehri, aynı zamanda ülkenin 9 eyaletinden yüzölçümü bakımından en küçüğüdür. Yaklaşık 1.705.000 kişilik nüfusuyla ülkenin en kalabalık kenti olan Viyana'da çevre ilçeleriyle birlikte yaklaşık iki milyon insan yaşar. Nüfus bakımından Viyana, Avrupa Birliği'nin en büyük onuncu kentidir. Birleşmiş Milletler bürosuyla Viyana, Birleşmiş Milletlerin dört resmi merkez temsilciliğinden birine sahiptir. Kentte bulunan diğer önemli uluslararası kuruluşlar OPEC, AGİT ve Uluslararası Atom Enerjisi Örgütü'dür (IAEO).

1.2.2. AVUSTRUYA'DA SOSYAL KONUT UYGULAMALARI

Sosyal konutların Avusturya'daki tarihi 1. Dünya Savaşı sonlarına uzansa da, ciddi anlamda sosyal konut inşası 2. Dünya Savaşından sonra bu savaşın yıkıcı etkilerini gidermek üzere başlamıştır. Ülke konut stoku içerisinde sosyal konutların oranı % 25'tir. Sosyal konutların mülkiyeti ve yönetimi ise konut birliklerinde (%60), merkezi veya yerel yönetimlerde (%40) bulunmaktadır. 1970'lerde yeni yapılan kiralık konutlar içerisinde sosyal konutların oranı % 41 iken bu oran günümüzde % 27'ye düşmüştür. Merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin yaptığı sosyal konutların yeni yapılan kiralık konutlar içerisinde oranı ise 1950'de % 35 iken günümüzde sadece % 1' inmiştir. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler bu alandan büyük oranda çekilmekte, yalnızca geçmiş dönemde yaptığı sosyal konutları işletmekte ve bu alanı konut birliklerine bırakmaktadır. Avusturya'da sosyal konutların yapımında sübvansiyon desteği üç şekilde yapılmaktadır:

- Konutların inşasının doğrudan sübvansiyon edilmesi (inşaat değerinin %70'i sübvansiyon edilmekte),
- Düşük gelirli ailelere bireysel sübvansiyon sağlanması (yaklaşık % 5 ila % 10 oranında)
- Vergi indirimleri uygulanması (% 15 oranında)

Avusturya'da sosyal konutlardan yalnızca toplumun en zengin % 20'si faydalanamamaktadır. Düşük ve orta gelirli aileler sosyal konutlardan faydalanabilmektedir. Ancak toplumun en yoksul kesimine bu konutlardan yararlanma konusunda öncelik tanınmaktadır. Sosyal konutlardan en fazla toplumun dezavantajlı kesimleri, işçi sınıfı ve en az 15 yıldır ülkede çalışan göçmenler yararlanmaktadır.

Sosyal konutlardan yararlanma şartının Avusturya vatandaşı olmak olması ve bunun içinde en az 15 yıldır ülkede yaşama şartının aranması, göçmenlerin bu konutlardan yararlanmasını zorlaştırmakta, bu durum da göçmenlerin toplumsal dışlanmalarına yol açmaktadır. Ülkedeki gelir dağılımı adaletinin, istihdam oranlarının, iş piyasası ve konut sahipliği oranının git gide bozulması toplumsal sorunların artmasına yol açmaktadır. Bu gelişmeler doğrultusunda Avusturya, vatandaşlık şartındaki bu süre sınırını son dönemde kaldırmış ve konut politikasını sosyal içermeyi sağlayacak şekilde geliştirmeye yönelmiştir.

1.2.3. ÇALIŞMA, SOSYAL İŞLER VE TÜKETİCİNİN KORUNMASI BAKANLIĞI

Avusturya Federal Çalışma, Sosyal İşler ve Tüketicinin Korunması Bakanlığı hükümetin istihdam, destek görevleri, tüketici politikaları, sosyal güvenlik sisteminin işletimi, genel sosyal politika, aile, gençlik, yaşlı, özürü ve bakım politikalarından sorumlu bakanlığıdır.

Doğrudan Bakana bağlı 2 Daire Başkanlığı, bir Özel Kalem Müdürü, engelli vatandaşlar için Federal Avukat ve 7 Genel Müdürlük bulunmaktadır.

1.2.4. AVUSTURYA'DA SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİ

Avusturya'da sosyal devlet her bireyin güvenliğini garanti etmeyi amaçlamaktadır. Yaşlılıkta ve zor durumlarda sosyal ağ; tıbbi bakım, rehabilitasyon ve güvenceyi temin etmektedir. Avusturya'da sosyal güvenlik üç kısımdan oluşmaktadır.

- Sosyal Sigorta
- Sosyal Bakım
- Sosyal Yardım

1- Sosyal Sigorta: Sosyal sigorta dört tür sigortadan oluşmaktadır. Sağlık sigortası, Kaza sigortası, Emeklilik sigortası ve İşsizlik sigortası. Bunlardan ilk üçü dar anlamda sosyal sigortayı ifade ederken, dördü geniş anlamda sosyal sigortayı ifade etmektedir. Bu sigortaların finansmanının büyük bir kısmı primlerle sağlanmaktadır (%37'si Genel Bütçeden, %37'si işveren paylarından, %26'sı sigortalıların primlerinden).

Avusturya sosyal sigortası tüm çalışanları içine alan zorunlu bir sigortadır. Avusturya Sosyal Sigortalar Kurumu 19. yüzyılın ikinci yarısında kurulduğundan bu yana özerklik prensibi gereğince idare edilmektedir. Sigorta ve işveren temsilcileri sosyal sigortayı idare ederler. Devletin denetim hakkı vardır. Sosyal sigortanın özerkliğinin avantajları arasında şunlar dikkati çekmektedir: Devlet idaresinin yükünü azaltmak, devlet idaresine bağlı olmamak, toplumun önemli güçlerini de içine almak, demokratik ve sigortalılara dönük idare, dayanışma bilincinin artması...

2- Sosyal Bakım: Sosyal bakım hizmeti, yasa uyarınca bakım gerektiren durumlarda verilen hizmetlerdir. Örneğin; aile hizmetleri (aile yardımı, bakım parası, çocuk bakım parası...), diğer bakım hizmetleri (ordu hizmetleri, savaş malulleri hizmetleri...) Bu hizmetlerin finansmanı genel vergilerle sağlanmaktadır.

3- Sosyal Yardım: Bu yardımlar muhtaçlık temelinde yapılan yardımlardır. Ailelerin en azından açlık sınırının üstünde olmalarını sağlamayı amaçlamaktadırlar. Örneğin, kira yardımı, eğitim yardımı, burs yardımı, özürülere ve yaşlılara yönelik yardımlar...

Verilen en yüksek yardım tutarı 790 € olarak belirlenmiş olmakla birlikte, bu tutardan az geliri olanlara da 790 € sınırına tamamlamak suretiyle yardım yapılmaktadır. Yardım alacak kişilerin 3.800 €'dan fazla malvar-

lığı olmaması gerekmektedir. Bunun yanı sıra bazı bölgesel farklılıkların da dikkate alındığı görülmüştür.

Bu yardımların finansmanı da genel vergilerle sağlanmaktadır.

2010 yılında Avusturya'da sosyal harcamaların Gayri Safi Milli Hasılaya oranı %30,4'tür, harcamaların tutarı ise 86,9 milyar eurodur. 2011 yılında ise bu oran %29,3 olarak gerçekleşmiştir. İnsanları iş bulmaya teşvik etme, iş aramaktan soğutmama gibi bazı nedenlerden ötürü sosyal harcamalarda azalma eğilimine gidildiği görülmektedir. Ancak, asgari gelir desteğinde herhangi bir azalma söz konusu değildir. Uygulanan bu sosyal politikalar sayesinde Avusturya'da yoksulluk sınırı altında kalanların oranının %24'ten %12'ye düşürüldüğü ifade edilmiştir.

1.2.5. AVUSTURYA'DA AİLE POLİTİKASI

Ekonomi, Aile ve Gençlik Bakanlığı'nın ikinci Genel Müdürlüğü, aile ve gençlik politikalarından sorumlu birimdir. Bu Genel Müdürlükte toplam 8 Daire Başkanlığı bulunmaktadır.

Bunlar:

1- Aile Yardımları Denkleştirme Fonu Daire Başkanlığı

Bu birim; ulusal ve uluslararası kapsamda aile yardımları ve çoklu-çocuk ikramiyesi ile ilgili mevzuat çalışmalarından ve bu yardımların uygulamalarından sorumlu birimdir. Ayrıca bu yardımları veren vergi dairelerinin de denetleme kurumudur. Aile Yardımlarını Denkleştirme Fonu'nu idare eder.

2- Gençlik Hizmetleri ve Çocuk Hakları Daire Başkanlığı

Bu birim; gençlik hizmetleri mevzuatında asli kuralları belirlemektedir. Ayrıca, ebeveynlerin, ebeveynlikle ilgili eğitiminin finansmanını ve bununla ilgili materyallerin (dergi, broşür) bastırılıp dağıtılmasını sağla-

maktadır. Bu birim ayrıca fiziksel, fiziksel ve seksüel şiddete karşı olan girişimleri desteklemekten sorumlu birimdir.

3- Çocuk Bakım Yardımı, Aile ve İş Dengeleme Daire Başkanlığı

Bu birim; Çocuk Bakım Yardımı Yasası ile ilgili yasal meselelerden sorumlu birimdir. Ayrıca, daha iyi bir aile-iş dengesi için önlemlerin geliştirilmesi, desteklenmesi ve aile araştırmaları yapılması bu birimin görevlerindedir.

4- Aile Destekleri: Bilgilendirme, Danışmanlık ve Zor Durumlarda Tazminat Daire Başkanlığı

Bu birim; Aile Servisleri, Aile Danışmanlık Merkezleri, Aile Tazminat taslağı ve tedavisi olanaksız hastaları olan ailelere finansal desteklerle ilgilenmektedir.

5- Gençlik Politikası Daire Başkanlığı

Bu birim bünyesindeki Gençlik Bilgilendirme Merkezi vasıtasıyla gençler kendilerini ilgilendiren bilgilere ulaşabilmektedir. Bilgisayar ve Konsol Oyunları Değerlendirme Federal Ofisi, çocuklarına oyun satın almak isteyen kişilere rehberlik hizmeti vermektedir.

6- Aile Politikası Daire Başkanlığı

Bu birim; aile politikasının genel sorunlarıyla, aile yasasıyla ve ailelerin sosyoekonomik durumlarıyla ilgilenen birimdir. Ayrıca boşanma yaşamış ailelere tavsiye kitapçığı, hamilelik döneminde çocuğunu kaybetmiş ebeveynlere ya da çocuk sahibi olmak isteyen ebeveynlere broşürler sağlamaktadırlar. Bunun yanında 10 yılda bir hazırlanan Avusturya Aile Raporu'nu yine bu birim hazırlamaktadır.

7- Uluslararası Gençlik ve Aile Politikası Daire Başkanlığı

Bu birim; Avrupa Konseyi, Avrupa Komisyonu ve Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kurumlarla birlikte çalışarak gençlik ve aile politikalarının uluslararası boyutuyla ilgilenmektedir. Ayrıca Avrupa Birliği programlarından 'Youth in Action' ve 'Daphne III' gibi uluslararası programları desteklemektedir.

8- Ücretsiz Toplu Taşıma Kullanımı, Yol Yardımı, Ücretsiz Okul Kitapları ve Aile Vergileri Daire Başkanlığı

Bu birim; Avusturya'da öğrencilerin, stajyerlerin/kursiyerlerin okullarına ya da kurs yerlerine toplu taşıma araçlarıyla ücretsiz olarak gidebilmesi, öğrencilere ücretsiz kitap temin edilmesi gibi hizmetleri sağlamaktadır.

Aile Yardımları Denkleştirme Fonu

Aile Yardımları Denkleştirme Fonu'nun 2012 yılı için 6,25 milyar Euro'luk bir bütçesi bulunmaktadır. Fonun %75'ini, her işçinin gelirinden kesilen %4.5'i oluşturmaktadır. Maliye Bakanlığının fonlarından da ayrıca istifade edildiği belirtilmiştir.

Çocuk Parası: 2012 yılı için 3,17 milyar Euro'luk çocuk parası bütçesi ayrılmıştır. 1.8 milyon çocuk için 1.1 milyon hak sahibi bu parayı almaktadır. 24 yaşına kadar ödenmekle birlikte özürlü çocuklar için ekstra bir yardım söz konusudur. Bu parayı alabilmek için Avusturya sınırları içerisinde oturuyor olmak tek şarttır, 3. Dünya ülkelerinden gelen kişilerden oturma izni istenmektedir.

Verilen yardım tutarları şu şekildedir:

Doğumdan 3 yaşına kadar aylık	105,4 €
3 yaşından 10 yaşında kadar aylık	112,7 €
10 yaşından 19 yaşında kadar aylık	130,9 €
19 yaşından 24 yaşında kadar aylık	152,7 €

1.2.6. AVUSTURYA'DA GENÇLİK POLİTİKASI

Avusturya'daki ulusal gençlik politikasının durumu

Devletin federal yapısı ve tarihsel gelişim nedeniyle gençlik politikasını geliştirme yetkisi; devletin merkezi organı, federal hükümet ve eyaletler arasında bölünmüştür. Ancak bu görev büyük ölçüde eyaletlerin bünyesinde. Federal düzeyde, Ekonomi, Aile ve Gençlik Bakanlığı, gençlik politikasından sorumlu birimdir. Bu alanda gerçekleştirilmesi gereken görevler şunlardır:

- Mevzuat çalışmaları ve bu mevzuatın yürürlüğe konması
- Kanun taslaklarında uzman görüşü fonksiyonu
- Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi
- Avrupa Birliği gençlik programı dahil uluslararası gündemler
- Gençlik organizasyonlarının, girişimlerinin ve projelerinin finansal olarak desteklenmesi
- Gençlerin bilgilendirilmesi
- Gençlik araştırmalarına öncülük ve bu araştırmaları teşvik etmek
- Çocuklara karşı şiddet, önleyici sağlık hizmetleri, yeni medya, katılımçılık, mezhepler, gençlerin bilgilendirilmesi, genç liderlerin eğitimi, v.b. gibi önemli ve öncelikli konuların teşvik edilmesi ve bu konulara öncülük edilmesi

Resmi olarak 'Gençlik Kanunu' denecek üç tane kanun bulunmakla birlikte, federal düzeyde 60'tan fazla kanun direk olarak gençleri hedef almakta ve gençler üzerine direk etkileri bulunmaktadır. Bu üç 'Gençlik Kanunu', gençlerin teşviki, gençlerin katılımçılığı ve gençlik hizmetleri üzerinedir.

Son dönemde, gençlere yönelik politikadaki ana konular; eğitim, istihdam, sağlık, katılımçılık ve refah olarak sıralanabilir.

2008 yılında başlayan krizin gençler üzerindeki etkisinin Avusturya'da diğer Avrupa ülkelerine kıyasla, gençlerdeki işsizlik oranının halen daha

%10'un altında olduğundan bahisle, daha az şiddetli olduğu belirtilmiştir. Bunun nedenleri; gençlerin hem okula devam edip hem de staj gördükleri ikili eğitim süreci, iş bulduğu kişi üzerinden prim alan yüksek başarı paylı iş bulma kurumu olarak sıralanabilir.

Ancak, eğitim sonrası emek piyasasına geçiş gençlere yönelik politikalarda halen en önemli sorunlardan biridir. Gün geçtikçe daha çok genç insan okuldan mezun olduktan sonra emek piyasasına girebilmek için uygun görülmediğinden, özellikle eğitim sistemindeki reform gelecek için en önemli görev olarak görülmektedir.

Avusturya'daki ulusal gençlik politikasının prensipleri

Avusturya'da gençlik politikasının tam bir tanım karşılığı bulunmamaktadır; ancak amaçları, niyetleri ve izlediği yollarla tanımlanabilir. Gençlik politikası, gençlerin yaşamlarının bu zamanlarında karşılıklarına çıkan zorluklar ve üzerlerindeki baskılarla başa çıkabilmeleri için onlara yardım etmeyi amaçlamaktadır. Genç kişiler, sosyalleşme süreçlerinde her türlü desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

Gençlerin teşvik edilmesi ve okul dışında çalışmalarını öncelikli olarak eyaletlerin sorumluluğundadır. Ekonomi, Aile ve Gençlik Bakanlığı, Avusturya genelinde gençlerle ilgili olan çalışmalarını diğer Bakanlıklarla diyalog içinde tespit ettikten sonra eksik görülen konularda plan oluşturmaktadırlar.

Gençlik politikası 29 yaşına kadar olan tüm gençleri hedeflemekle birlikte, özellikle 14-26 yaş arası grup ana hedef kitlesini oluşturmaktadır. Her eyalet kendi hedef kitlesini belirleyebilir, ancak en az fırsatlara sahip olan grupları teşvik etmek genel prensiptir. Avusturya'daki gençlerin 2010 yılı istatistiğine göre; 15-29 yaş arası gençlerin sayısı 1.559.318, yani Avusturya'nın genel nüfusunun %18.9'una eşittir. Aynı istatistiğe göre; toplam gençlerin sayısının 779.564'ünü kadınlar, 779.754'ünü erkekler oluşturmaktadır.

1.2.7. VİYANA SOSYAL FONU (FSW)

Viyana Sosyal Fonu, bakıma muhtaç kişilerin, engelli kişilerin, barınma ihtiyacı olan kişilerin ihtiyaçlarını karşılamak için hizmetler sunar, organize ve sübvans eder. Ayrıca, mültecilere ve FSW iştiraki olan 'Viyana Borçlu Danışmanlık' aracılığıyla borçlu kişilere yaşamlarını sürdürebilecek kadar nafaka imkânı sunar. Yılda yaklaşık 100.000 kişi Viyana Sosyal Fonu ve 150 ortak kuruluşu tarafından ihtiyaç odaklı olarak desteklenmektedir.

Bakım ve Hastabakıcılık

Viyana Sosyal Fonu tarafından desteklenen kişilerin üçte birinden fazlası bakıma veya hasta bakıcıya ihtiyaç duymaktadır. Viyana Sosyal Fonu bu kişilere evle ilgili destek hizmetleri, eve yemek servisi, günlük bakım merkezleri ve yaşlı vatandaşlara hasta bakıcı hizmeti sunmaktadır.

Engellilere Yönelik Destekler

Engelli Viyana vatandaşları, sosyal bütünleşmelerinin sağlanabilmesi için hayatları boyunca çeşitli şekillerde ihtiyaç odaklı olarak desteklenmektedirler. Diğer desteklerin yanı sıra, küçük çocuklara erken sınıf geçme, mesleki eğitim ve iş hayatında bütünleşmeyi kolaylaştırıcı destekler söz konusudur. Tam destekli ya da kısmi destekli sosyal konut hizmeti de engelli vatandaşlara sunulan desteklerdendir.

Evsizlere Yönelik Destekler

Viyana Belediyesi bu alanda; evsizlere günlük bakım merkezleri, acil kalacak yere ihtiyacı olan evsizlere bir gecelik konuklama imkanı sunmaktadır. Ayrıca, Viyana Sosyal Fonu iştiraki olan 'Wieder Wohnen', barınma desteklerinin yanı sıra ihtiyacı olan yabancılara yaşamını sürdürebilecek kadar bir geçimlik ile koruma ve yardım imkanı sunmaktadır.

1.2.8. VİYANA'DA SOSYAL KONUT

Viyana'da sosyal konut uygulamaları 1920'lerde uluslararası olarak kabul edilmiş bir reform programına dayanmaktadır ve 80 yıldır gelişerek devam etmektedir. Viyana'daki ailelerin %60'ı sübvansede edilmiş dairelerde yaşamaktadırlar. Bugün yaklaşık 1,7 milyon kişi Viyana'da yaşamaktadır.

Barınma Politikalarının Merkezi Olmayan Yapısı

Avusturya'nın federal anayasası çerçevesinde dokuz eyalet, kendi barınma politikalarını üretmekte belirli bir özgürlüğe sahiptirler. Aynı zamanda bir eyalet olan Viyana şehri, Avusturya'nın tek metropolit yeri olması nedeniyle ülkenin geri kalanından büyük ölçüde farklıdır. Bu Viyana'nın tarihsel ve politik gelişiminden kaynaklanmaktadır. 1988 yılında, ulusal düzeyde bırakılan birkaç düzenleme hariç ilgili yasal düzenlemelerin çoğu eyaletler düzeyinde dağıtılmıştır. Ulusal düzeyde kalan düzenlemelerden en önemlileri şunlardır: Kiracılık Kanunu, Ev Sahipliği Kanunu ve Kar Amacı Gütmeyen Barındırma Kanunu.

Finansmanın Sağlanması

Sosyal konutların finansmanı; kiracılardan, sübvansiyonla ev sahibi olanlardan, v.b alınan kurumlar ve gelir vergilerinden sağlanmaktadır. Bu toplanan ulusal vergi gelirleri komplike bir mali anlaşmaya göre dokuz eyalete dağıtılmaktadır. Viyana, konutlandırma programlarına tahsisli her yıl yaklaşık 450 milyon euro almaktadır. Son zamanlarda gerçekleşen bazı kesintilere rağmen, bu finansman yolu sosyal konut programlarının planlanmasında piyasa odaklı konut politikalarının aksine büyük ölçüde garanti sağlamaktadır. Viyana'da 1,7 milyon kişi oturmasına rağmen bölgesel olarak düşünüldüğünde dikkate alınması gereken kişi sayısı 6 milyona çıkmaktadır. Bunun yanında son yıllarda artan konut ihtiyacı nedeniyle gelen kaynağın yanı sıra belediye bütçesinden de katkıda bulunulması zorunlu hale gelmiştir. Konutların vergilerle sübvansede edilmesi bir bakıma ekonomik gelişmeye bağlı olmasına rağmen, bu şekilde yapılan sübvansiyonlar yeni konut üretimini direk olarak etkilemektedir.

Kar Amacı Gütmeyen Konutlandırma Uygulaması

Avusturya'nın en büyük mülk sahibi olan Viyana Belediyesi bugün Viyana'daki her dört konuttan birine sahiptir. 220.000 civarında sosyal konut ve 6000 civarında lokal, büro vb. gayrimenkulün işletme ve yönetimi ise Viyana Sosyal Fonu iştiraki olan 'Wieder Wohnen'e aittir. Son yıllarda halen daha, yeni sosyal konut yapımının büyük bir kısmı kar amacı gütmeyen konut ortaklıkları tarafından çeşitli yasal şartlar altında yürütülmektedir. Bu ortaklıklar, ulusal Kar Amacı Gütmeyen Barındırma Kanunu'na tabidirler ve ikinci bir kontrol olarak kendi kuruluşlarının yanı sıra federal hükümet tarafından kontrol edilmektedirler. Şu anda, Avusturya'da yaklaşık 200 kar amacı gütmeyen ortaklık aktif olarak bulunmakla birlikte, 650.000 konutun idaresini yürütmekte ve her yıl 15.000 konut inşa etmektedirler. Viyana'da 136.000 konutun mülkiyeti ve idaresi bu ortaklıklara aittir.

Her geçen yıl artmakla birlikte Viyana'da 950.000 konut bulunmaktadır. Bunların;

- % 30'u şahıslara ait (kiraya verilmiş)
- % 24'ü belediyeye ait
- % 23'ü kiliseler, sendikalar gibi kuruluşlara/ortaklıklara ait
- % 14'ü şahıslara ait (kendileri oturmakta)
- % 9'u müstakil evlerdir.

Hatta ev sahiplerinin oturduğu konutların da büyük çoğunluğu sübvansede edilmiş konut programları dahilinde inşa edilmişlerdir. Bu nedenle bu konutlar da kişi başı gelir ve sonradan satış gibi konularda belli sınırlamalara tabidirler. Örneğin yüksek gelirli kişiler bu programların dışında tutulmaktadır. Ancak vatandaşın başvurduğu zamanki geliri dikkate alınmaktadır, daha sonra geliri arttığı için bu evlerden çıkarılmamaktadırlar. Kiralar da sıkı bir şekilde düzenlenmiştir. Viyana'da sübvansede edilmiş bir daire için aylık maksimum kira tutarı metrekare başına 3,54 euro ya da 5-6 euro olmaktadır. Düşük gelirli hane halkına ise ayrıca bireysel sübvansiyonlar da hak tanınmıştır.

Kar amacı gütmeyen ortaklıklar vergi indiriminden yararlanmaktadırlar ve elde ettikleri karla yeniden konut işine yatırım yapmak zorundadırlar.

Direk ve Bireysel Sübvansiyonlar

Federal anayasa, Viyana'ya konut sübvansiyonları için kendi kriterlerini özerk bir şekilde belirlemesine izin vermektedir. Sübvansiyonlar, gelişimcilerle maliyetlerin ve kiralara düşürülmesi amacıyla verilmektedir. Genel olarak, geri ödemesiz sübvansiyonların miktarı toplam yapımla maliyetinin yaklaşık %30'u kadardır. Bu arada, Avrupa Birliği düzenlemelerine göre, 35 yıla kadar %1 faiz oranıyla kredi destekleri diğerinin yerini almaya başlamıştır. Bireysel hibelerin aksine, bu sübvansiyonlar politikacılara konut üretimini direk etkileme imkanı vermektedir. Yine de bireysel hibelerin yüzdesi de artmaktadır.

Yapım Maliyetlerinin Azaltılması

Bütün desteklenen konut projeleri kamu ihalesine tabi olmakla birlikte, en iyi teklif (en düşük maliyetli olmak zorunda değil) komisyona sunulmaktadır. Yüksek arsa maliyetleri sosyal konut amaçları için uygun görülmemektedir. Viyana Belediyesi karını, toplam konut üretimi içerisindeki yüksek yüzdeleri (yaklaşık %90) sosyal konut üretimine bağlı olan güçlü etkisi sayesinde elde etmektedir. Bütün büyük projeler için organize edilen Konut Gelişimcileri Yarışması da yapımla maliyetlerini azaltmaya yardımcı olmaktadır. Gelişimciler; tasarımı, ekolojik ölçüleri ile tam ve doğru ekonomik hesaplamaları içinde olan bütün bir ürün teklifi vermek zorundadırlar. Bu teklif de disiplinlerarası bir jüri tarafından komplike bir puanlama sistemiyle değerlendirilmektedir. Yarışma jürisinde mimarlar, konut hukuku uzmanları, ekoloji uzmanları, ekonomi uzmanları, belediye temsilcileri bulunmaktadır. Gelişimciler fiyat garantisi vermek zorundadırlar, aksi takdirde sübvansiyonları kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmaktadırlar.

Bu serbest yarışmaların amacı yapım maliyetlerini düşürmekle birlikte aynı zamanda planlamaya yönelik, teknik ve ekolojik kalitenin de artırılmasıdır. Son yıllarda bu kalitenin artırılmasında önemli bir gelişme kaydedilmiştir. Örneğin bütün sübvans edilen yeni konutlarda daha düşük enerji tüketimi sağlanmış, aynı zamanda yapım maliyetleri ortalama %20 azaltılmıştır.

Ekoloji

Kalite geliştirme amacıyla, konu başlığı belediye tarafından belirlenmiş 'ana fikir-odaklı' deneysel binalar da yaptırılmaktadır. Örneğin, Viyana'da yaklaşık 750 konutta ısınma için arıtma suyu ve çimenlerin sulanması için monte edilmiş yağmur suyu toplayıcılar kullanılmaktadır. Bir başka örnekte de, kendilerine pasif ev denilen binalarda herhangi bir ısıtma düzeneği bulunmamakla birlikte ısınma, çeşitli izolasyon yöntemleriyle içinde oturanların kullandıkları televizyon, bilgisayar v.b elektronik eşyalarla, kendi vücut ısılarıyla sağlanmaktadır.

Bunlar gibi çeşitli deneysel binalar sayesinde düşük enerji tüketimi yeni konut yapımında bir kural haline gelmiştir. Bu aynı zamanda, Avusturya tarafından da imzalanmış olan Kyoto Protokolünün gereklerinin yerine getirilmesinde Viyana'nın sağladığı katkılardan biri olarak görülmektedir.

Dengeli Yerleşim Yerleri

Sosyal gettolaşmayı engellemek amacıyla, yeni yerleşim yerlerindeki konutlar değişik maliyetlerle ve çeşitli hukuki statülerde yapılmaktadır. Bu yerlerde, düşük ve yüksek sübvansiyonlu konutların yanı sıra herhangi bir gelir sınırlaması olmayan müstakil daireler de bulunmaktadır. Sonuç olarak bu sayede, yeni yerleşim yerlerinde sosyal bir karışım oluşmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Avusturya, özellikle II.Dünya Savaşı'nın yarattığı yıkım ve dezavantajlı bireylere yönelik yürütülen ayrımcı uygulamaları tazmin etmek için sosyal politika uygulamalarını etkili bir araç olarak kullanmış ve halihazırda kullanmaya devam etmektedir.

Federal bir yönetim sistemine sahip olan Avusturya'da "Vatandaşlık Geliri" Federal hükümetin sorumluluğunda olmakla birlikte diğer sosyal hizmet ve yardımlarda esas yetkili ve görevli birim eyaletlerdir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Avusturya sosyal politikası açısından şu hususlar ön plana çıkmaktadır:

- Hak temelli olarak "Vatandaşlık Geliri" uygulaması bulunmaktadır.
- Ülkenin sosyal politikası eyaletlere göre farklılıklar arz etmekte ve parçalanmış bir görünüm sergilemektedir.
- Sosyal hizmetler kamu kurumları tarafından verilmemekte; akredite STK ve kar amacı gütmeyen teşekküllere kamu kaynağı aktarılmak suretiyle proje bazlı olarak yürütülmektedir.
- Çalışabilecek durumda bulunan özürülerin istihdama kazandırılması suretiyle sosyalleşmelerinin sağlanması önemli bir öncelik olarak dikkat çekmektedir.
- Özürülerin toplumsal hayattan izole bir biçimde sosyal hizmet almasından ziyade özürü olmayan vatandaşların yararlandığı hizmetlerin özürülerin erişebileceği bir niteliğe getirilmesi çabası son yıllarda öne çıkmaktadır.
- Sosyal hizmete ihtiyaç duyan toplum kesimlerinin tespiti tarama yönteminden ziyade "ihbar/alarm mekanizmaları" yoluyla yapılmaktadır. Bu kapsamda özellikle doktorlar, öğretmenler, emniyet görevlileri ve din görevlileri kullanılmaktadır.
- Çocuğu olan anne veya babanın 3 yıl boyunca maaşının %80'i bu amaçla oluşturulan Fon'dan karşılanmaktadır.

Sonuç olarak, Avusturya sosyal politika uygulamalarının çok yönlü ve kapsamlı olduğu ancak ülkemizin bu alanda kullandığı bilişim uygulamalarının Avusturya'nın oldukça önünde olduğu görülmüştür.

Ayrıca, Avusturya'da sosyal hizmet kuruluşlarında askerlik görevi yerine 8 ay süreli "zorunlu kamu hizmeti" uygulamasının son derece etkin olduğu görülmüş olup; aynı modelin ülkemizde de üniversitelerin belirli bölümlerinden mezun olan kişilerin dahil edilmesi suretiyle uygulanabileceği değerlendirilmektedir.

1.3. SUUDİ ARABİSTAN

Bu bölümde Suudi Arabistan'daki en büyük ve kapsamlı sosyal konut faaliyetlerini yürüten Kral Abdullah Vakfı ile ülkenin diğer önemli vakıfları ve sosyal konut alanında çalışmalar yürüten kamu kurumları incelenecektir. Ayrıca S. Arabistan'da yerleşik bulunan ve tüm İslam ülkelerinde sosyal kalkınma ve yoksullukla mücadele alanında da proje ve fonları bulunan İslam Kalkınma Bankası hakkında bilgiler verilecektir.

1.3.1. KRAL ABDULLAH VAKFI VE SOSYAL KONUT FAALİYETLERİ

Kral Abdullah Vakfı, Suudi Arabistan'ın çeşitli bölgelerinde yoksul vatandaşlarına yönelik olarak Sosyal Konut projeleri yürüten bir kuruluştur. 2002 yılında kurulan Vakfın faaliyet alanı yoksul insanlar için sosyal konutlar üretmek ve ayrıca bu konutlarda yaşayan insanların kendilerine yeterli hale gelmeleri için istihdam projeleri uygulamaktır. Merkezi başkent Riyad'da bulunan Kral Abdullah Vakfı, ülkede bu alanda faaliyet yürüten Vakıflar arasında bütçesi ve yaptığı sosyal konut sayısı bakımından en büyük Vakıf konumundadır.

Kral Abdullah Vakfı, Vakıf niteliği taşıması nedeni ile resmi bir kamu kurumu olmamasına rağmen Vakfın başkanı ve kurucusunun ülkenin Kralı olması, kar amacı gütmeyen kamusal nitelikte hizmet sunması, inşa ettiği konutlar İskan Bakanlığının denetimine tabi olması, yaptığı sosyal

yardımları Sosyal İşler Bakanlığıyla koordinasyon içerisinde yürütmesi nedenleriyle yarı kamusal bir kurum niteliği taşımaktadır.

Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü Heyeti olarak, Vakfın Sosyal Konut projesi yürüttükleri bölgelerden ikisine (Jazan ve Eflaj) bu projeleri ve faaliyetlerini yerinde görmek üzere Vakfın yetkilileri ile birlikte saha ve çalışma ziyaretleri yapıldı. Vakfın ülkenin 12 farklı bölgesinde toplam 15 site inşası tamamlanmış ve bunlarda yaklaşık 10 bin konut bulunmaktadır. 2500 konutun yapımı ise devam etmektedir. Yemen sınırındaki Jazan bölgesi, Vakfın toplamda 6000 konut ile en fazla sosyal konut yaptığı bölgedir.

Jazan Bölgesi Sosyal Konutları

Jazan bölgesindeki sosyal konutlar vakfın görece yeni konutları, bir kısmının inşası tamamlanmış olduğu halde henüz faaliyete geçmemiş. Bu bölgede 5 ayrı sitede toplam 6000 konut yapılmış bulunmakta. Vakfın gerek Jazan gerekse diğer bölgelerdeki konutlarının hepsi müstakil, bahçeli, iki veya üç katlı inşa edilmekte, sosyal tesisleri de bulunan siteler içerisinde yer almaktadır.

Jazan'daki konutlar son iki yıl içerisinde inşa edilmiş ve daha önce diğer bölgelerde inşa edilen konutlara göre sosyal tesisleri, mimarisi ve büyüklüğüyle daha geliştirilmiş konutlar.

Jazan'daki siteler, dağlık bölgede, ovada ve deniz kıyısında olmak üzere buldukları yörenin coğrafi koşullarına göre 3 gruba ayrılmış ve bu yörelerin coğrafi özellikleri de göz önünde bulundurularak inşa edilmişler.

Jazan'daki sosyal konut projesi saha ziyaretlerimize ovalık bölgede yer alan Es-Sehi Sitesine yaptığımız ziyaret ile başladık. Bu site içerisinde kız ve erkek okulları, mescid, hastane, park ve karakol mevcut. Hemen tüm sitelerde bu sosyal tesisler yer almakta. Sitenin büyüklüğüne göre bu tesislerin sayısı artabiliyor. Site içerisindeki Vakfın merkezinde Heyetimize konut projeleri hakkında sunum yapılıyor.

- 1- Suudi Arabistan Vatandaşı olmak,
- 2- Aylık Geliri 2500 riyalin altında olmak,
- 3- Konut sahibi olmamak
- 4- Ticaret odasında kaydı olmayacak
- 5- Ev yapması için daha önce 500 bin riyal yardımı almamalı

Yoksul vatandaşlar bu konutlardan faydalanmak için herhangi bir ücret ödememekteler. Ancak bu insanların kendilerine yeterli hale gelmeleri, iş sahibi olmaları için mesleki eğitim kursları ve istihdam projeleri uygulanmaktadır. Böylece 5 yıl içerisinde kendisine yeterli hale gelenler artık bu konutlardan yararlanmamakta, 5 yılın sonunda hala kendine yeterli hale gelememişlerse, bu konutlarda kalmaya devam etmektedirler. Konutlar ailenin ortak mülkü haline gelmektedir.

Jazan bölgesi, aşiretlerin ağırlıklı bulunduğu bir bölge. Buradaki yoksullar tespit edilirken, aşiret yapılarının bozulmamasına dikkat edilmiş. Aşiret mensupları site içerisinde aynı bölgede yerleştirilmişler. Aşiretlerin reisleri de aynı bölgede yerleştirilmekteler.

Konutlar yaklaşık 400-500 metrekare alan üzerine kurulmakta, 140-200 metrekare oturulabilir alana sahip olmaktadır. Konutların ortalama maliyeti 200.000 Riyal (yaklaşık 100.000 TL). Konutların büyüklüğü ailenin büyüklüğüne göre değişmekte. Konutların kullanımı, oda sayıları, bahçeleri ve tüm mimari özellikleri Arabistan toplumunun geleneksel yapısı göz önünde bulundurularak inşa edilmiştir.

Site içerisinde trafiğin akışı, konutların birbirleriyle olan konumu, sosyal tesislerin yerleşimi konularında da, konut sakinlerinin en pratik kullanımı ve bölge halkının toplumsal yapısı göz önünde bulundurulmuş.

Sitelerin içerisinde kültür merkezleri de oluşturulmuş. Buralarda mesleki eğitim verilmesi, daha önce site yaşamında yer almamış olan sakinlere site yaşamının ve konutların kullanımının öğretilmesi, ortak kültürel faaliyetlerin yapılması söz konusu. Kısaca kültür merkezleri, konut sakinlerinin toplumsallaşma süreçleri ve sosyo-ekonomik hayata katılmaları için önemli bir araç olarak kullanılmakta.

Es-Sehi Sosyal Konut sitesinden sonra aynı bölgedeki 2250 konutluk Al-Hasame Sosyal Konut sitesini ziyaret ediyoruz. Jazan'daki en büyük sosyal konut sitesi. Bu site de yeni tamamlanmış. Konutlar sıcağı geçirmemesi için ısı yalıtımlı dış duvarlar, enerji tasarrufunu sağlayıcı iç mekanlarla inşa edilmiş. Kuraklık ve sıcağı karşı yer altında yerleştirilmiş su depoları yapılmış. Burada da sosyal tesisler, bir veya iki katlı müstakil konutlar yüksek duvarlarla birbirlerinden ayrılmış. Konutlar mobilyaları, her türlü ev eşyaları ile birlikte sakinlerine teslim edilmekte.

Dağılık bölgedeki sosyal konut sitesinin adı Ravan konutları. Bu sosyal konut sitesini diğerlerinden ayıran özellik ise, yağışlı bir bölgede yer alan bu sitenin içinden yağmur sularıyla dolan su kanallarının olması.

Jazan Bölgesi Sosyal Konut Siteleri Mobilya-Dekorasyon Atölyesi:

Bu atölye, Kral Abdullah Vakfı tarafından Sosyal konutların mobilya, dekorasyon ihtiyaçlarının karşılanması ve bu konutlarda yaşayacak olan yoksul ailelere geçim kaynağı olması amacıyla kurulmuş. Yaklaşık 150

bayanın çalıştığı atölyedeki çalışanların hepsi bu konutlarda yaşayacak olan yoksul ailelerin üyeleri.

Atölyede perde, koltuk, kanepa yüzleri, örtüler, el-işi süs eşyaları üretimi yapılmakta. Atölyede işlenecek ürünler bir şirket tarafından sağlanmakta, atölyede bayan işçiler tarafından işlenmekte ve sosyal konutlarda kullanılmakta. Vakıf kar amaçlı çalıştırmadığı bu atölyede, hammaddeyi sağlayan şirketten ürünleri piyasa fiyatından almakta, işçileri Arabistan için iyi sayılacak bir ücretle (aylık 3000 riyal) çalıştırmakta ve tüm maliyetleri kendisi kar amacı gütmeyen karşılamaktadır.

Atölye ürünlerinin kalite konusunda piyasa ile rekabet edebilir nitelikte olmasına karşın üretimde kar/maliyet hesabının gözetilmediği değerlendirilmiştir. Sosyal konutlar için yapılan üretim bittikten sonra da Vakfın piyasaya yönelik üretim yapmak üzere Atölyenin faaliyetlerine çalışanlarıyla birlikte devam edeceği, bu üretiminde kar amaçlı değil, yoksulları istihdam amaçlı olacağı Vakıf yetkililerince belirtilmiştir.

Riyad Kral Abdullah Vakfı Merkezi

Kral Abdullah Vakfı'nın Riyad'daki merkezi vakfın tüm ülkede yürüttüğü sosyal konut projelerinin koordinasyonunu yapmaktadır. Yoksulların tespiti, kimlere yardım yapıldığının bilgileri merkezi olarak tutulmaktadır.

Sosyal konutların yapımından önce tüm ülkede yoksulların dağılımı üzerine çalışmalar yapılmış ve buna göre sosyal konut yapımına geçilmiş. Sosyal konutların daha çok yoksulların yaşadıkları alanlarda yapılması tercih edilmiş. Bu insanların yaşadıkları yerlerden ve ortamlardan uzaklaştırılmamalarına çalışılmış. Büyükşehirlere sosyal konut yapılmayarak kırsaldaki yoksulların buralara yerleşmesine engel olmuşlar. Konutların yapımında sakinlerin hava ve güneşle bağlantısının kesilmemesine önem verilmiş, konutlar oda sayıları artırılabilir, genişletilebilir nitelikte esnek yapılmış. İskandan bir yıl sonra sosyal konut sakinlerine memnuniyet anketi yapılmış. Yeni sosyal konutlar, anketteki şikayet konuları göz önünde bulundurularak inşa edilmiş.

1.3.2. PRENS SELMAN TOPLU KONUT VAKFI

Merkezi Riyad'da bulunan ve yoksullara yönelik düşük kiralı sosyal konut faaliyeti yürüten bir Vakıf. Kral Abdullah Vakfına göre daha düşük bütçeli ve daha az sayıda konut üreten bir vakıf. Toplam 4 toplu konut siteleri bulunmakta ve bunlar Başkent Riyad'ın yoksul mahalleleri ve kent dışında yer almakta. Konutların mobilya ve ev eşyası ihtiyacını ise sağlamamaktalar. Konut sakinlerinden de yıllık 2000 Riyal gibi sembolik de olsa bir kira alınmakta. Konutların büyüklüğü de Kral Abdullah Vakfı konutlarına göre küçük, yaklaşık 200metrekare kullanım alanına sahip. Bunların da dış cephesi duvarlı, site içinde sosyal ve kültürel tesisler var. Sitelerin yerleşimi sakinlerin en az hareketle, en güvenilir ve hızlı biçimde konutlara ulaşma, site dışına çıkma esasına göre yapılmış. Konut maliyetleri ise görece yüksek: 300.000 riyal. Konut sakinlerine konutları kullanım, sosyal yaşamın kuralları gibi konularda kurs verildikten sonra konutlara yerleşiyorlar. Bu kurslarda başarılı olamayanlar konutlara yerleşemiyor.

Başkent Riyad merkezinde yoksul bir mahallede yer alan Vakfın bir sitesini ve sakinlerinin yeni boşalttığı iki konutu ziyaret ediyoruz. 2002 yılında faaliyete geçen bir site olduğundan Kral Abdullah Vakfı sosyal konut sitelerine göre daha eski ve bakımsız konutlar.

1.3.4. EFLAJ YÖRESİ SOSYAL KONUTLARI VE SOSYAL YARDIM FAALİYETLERİ

Eflaj, Riyad şehrine bağlı yaklaşık 100.00 nüfuslu bir yerleşim yeri. Etrafı çöllerle çevrili bir bölge. Çok sayıda petrol kuyusu, demir ve gaz bulunan bir bölge. Geçmişte bu bölge yer altı suları bakımından zengin iken bugün bunlar kurumuş. Kral Abdullah Vakfının bu yörede de sosyal konut siteleri bulunmakta. Ayrıca bölgede Sosyal İşler Bakanlığı ile 25 ayrı yerel vakfın da yoksullara yönelik faaliyetleri ve tesisleri bulunmakta. Kral Abdullah Vakfının bölgedeki ilk sosyal konut sitesi 102 konut ile faaliyete yeni geçmiş. Burada kız-erkek okulları, sağlık ocağı, karakol yanında kültür ve eğitim merkezleri faal biçimde çalışmakta. Mesleki eğitim kursları, sportif etkinlikler düzenlenmekte. Dini eğitim, toplumsal yaşam kuralları öğretilmekte.

Vakfın Konferans ve seminer merkezleri bulunmakta. Buralarda sosyal konut sakinlerinin sosyalleşmesi, ortak sosyo-kültürel faaliyetlerde bulunmaları amaçlanmakta ve bu amaçla eğitim seminerleri, sosyo-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Yöre halkının ücretsiz olarak yararlandığı, içerisinde kültürel ve sportif faaliyetlerin yapıldığı bir kompleks de Sosyal İşler Bakanlığınca hizmet vermektedir. Eflaj'da yerel düzeyde Vakıflarda bulunmakta ve bunlar da yoksullara yönelik yardım faaliyetleri yürütmekte, çeşitli sosyal tesislerle çalışmalar yürütmektedir Bölge halkının zekatları ile oluşturulan bu vakıflar, yoksul insanlara, gıda, ev eşyası gibi yardımlar yapmakta, onlara iş imkanları sağlamaktadır. Bu vakıflar, Kral Abdullah Vakfı ve Sosyal İşler Bakanlığı ile koordineli çalışmalar yürütmektedir.

1.3.5. S. ARABİSTAN SOSYAL İŞLER BAKANLIĞI

Kral Abdullah Vakfı yetkilileri ile birlikte ziyaret ettiğimiz Sosyal İşler Bakanlığı Kurum toplantı Salonunda Bakanlığın 5 temel birimi tarafından yürüttükleri sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetleri hakkında birimlerinin yetkilileri tarafından ayrı ayrı sunumlar yapıldı.

Bakanlık 6 grupta toplanan ihtiyaç sahiplerine yardım yapmakta. Bu gruplar:

1. Yetimler,
2. Dul kadınlar,
3. Aile yardımı muhtaç göç etmiş,
4. Aile reisi cezaevinde olanlar,
5. 60 yaş ve üzerinde olanlar,
6. Çalışamayacak durumda olanlar

Bu grupları tespit eden bir birim ve bu farklı gruplara ihtiyaçlarına göre yardım yapan birimler var. Ülke çapında 700 bin aileye yardım yapılıyor. Yardım yapılacak ailenin kişi başı aylık geliri 850 Riyalin (425 TL) altında olmalı.

Yardım programları ise şunlar:

1. Okul malzemesi yardımı: Aynı yardımlar, okul eşyası yardımı ile her öğrenciye yıllık 240 riyal (yaklaşık 120 TL) yardım.
2. Elektrik Faturası yardımı: Elektrik faturasının aylık 97 riyale kadar ki kısmı karşılanmakta, büyük aile ise bu rakam 240 riyale kadar çıkmakta.
3. Gıda yardımı,
4. İş kurma desteği, kurulan fabrikalarda istihdam olanağı,
5. Barınma yardımı, eşya yardımı,
6. Sağlık yardımı

1.3.6. S. ARABİSTAN İSKAN BAKANLIĞI

Bakanlık toplu konut faaliyetlerine son bir –iki yılda başlamış. Henüz tamamlanan konut yok. 48 sitede 78.000 konutun inşası devam ediyor. He-defleri 5 yıl içinde 500.000 konut yapmak. Bu konutları yoksullar için değil. Orta ve alt gelir grubundaki kesimlere uzun vadeli ve düşük taksitli ev sahibi olabilmeleri için yapılıyor. Bizdeki TOKİ Konutları mantığıyla yapılıyor.

500 bin Riyal fiyatla 25 yılda aylık 2000 riyal taksitle satılıyor. Konutların oda sayısı ve büyüklükleri standart. 358 metrekare konutların kullanım alanı, bahçeli dış cepheleri ise 500 metrekare. Sitelerin içinde sosyal tesisleri, spor ve kültürel tesisler bulunmakta.

Konutlara başvurular internet üzerinden yapılıyor. Başvuru talebi oranına göre bölgelerin ihtiyacı tespit edilip ona göre konut inşası yapılıyor.

1.3.7. İSLAM KALKINMA BANKASI VE YOKSULLUK ALANINDAKİ FAALİYETLERİ

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) bir alt örgütü olarak 1973 yılında, tamamı İslam Konferansı Örgütü'ne üye 7 ülke tarafından, geri kalmış İslam ülkelerini kalkındırmak amacıyla kurulmuş uluslararası bir kuruluştur. Günümüzde tüm İİT üyesi ülkeler Banka'nın da üyesidir. Her ülke İDB'ye kaynak sağlar ve her ülke buradan kredi alır. Merkezi Cidde'dedir. İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkeler arasında ticaretin artırılması bankanın stratejik amaçları arasında yer almakta ve bunun için finansman imkanları sağlamaktadır. Banka'nın amacı, İslami prensipler doğrultusunda, üye ülkelerin ve Müslüman toplumların münferit veya birlikte ekonomik kalkınmalarına ve sosyal gelişmelerine katkıda bulunmaktır. Banka son yıllarda yoksul İslam ülkelerininin beşeri sermayelerinin geliştirilmesi amacıyla bu ülkelere yönelik eğitim-sağlık ve istihdam temelli projelere ağırlık vermektedir. Banka'nın kuruluş amacı doğrultusundaki fonksiyonları ve stratejik hedefleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Üye ülkelerdeki kuruluşlara veya verimli projelere sermaye iştirakinde bulunmak,
- Üye ülkelerdeki kamu ve özel sektör projelerine kredi sağlamak,
- Üye ülkelerde sağlık ve eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi,
- Üye ülkelerde refahı artırma ve yoksullukla mücadele,
- Üye ülkeler arası teknik işbirliğine yardımcı olmak ve teknik yardım sağlamak,
- Üye ülkelerde kalkınma faaliyetlerine katkıda bulunan personele eğitim imkanları sağlamak,

İDB, yalnızca İslam ülkelerinde değil, Müslüman toplulukların bulunduğu dünyanın tüm ülkelerinde faaliyette bulunmakta, zengin ülkelerin Güney-Güney işbirliği ile yoksul ülkelerdeki toplumsal kalkınma, yoksullukla mücadele programlarına katkı sağlanması ve yatırım yapılmasını amaçlamaktadır.

Tarımsal kalkınma yoksul ülkeler için önemli bir faaliyet alanı olarak görülmekte, mikro kredi uygulamaları Banka tarafından birçok yoksul ülkeye uygulanmaktadır.

Banka'nın 2020 yılı vizyonu dünya standartlarında bir kalkınma Bankası'na dönüşmek ve İslam ülkelerinde beşeri kalkınmayı sağlamaktır. Banka amaçlarını geliştirmek üzere belirli bölgelere ve konulara odaklanmış fonlar kullanmaktadır

İDB'nin yoksulluk alanındaki faaliyetleri, bünyesinde yer alan "Fonlar" ile yürütülmektedir. en büyük Fonlarından "Kalkınma İçin İslami Dayanışma Fonu" (ISDF) 10 milyar dolarlık bir bütçeye sahip. Afrika için Özel Kalkınma Programı bir diğer Özel Fon. Ayrıca Arap ülkelerinde genç istihdamı programı var. Yürütülen programlarda bölgesel fonlarla, uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmaktalar.

İDB'nin bu fonların kullanımında İki tip hibesi var. Fizibilite için verilenler proje öncesi hibeler ve yoksul ülke hükümetlerine verilen hibeler.

Dünya nüfusunun %22'sini, dünya yoksullarının ise %40'ını Müslümanların oluşturduğu ve yoksul Müslümanların %40'ının ise 5 ülkede bulunduğu belirtildi. Müslüman halklar arasında yoksulluk yüksek düzeyde, bunların arasında da yoksulluk belli ülkelerde yoğunlaşmakta. Bu ülkeler, Hindistan, Pakistan, Bangladeş ve Sahra altı Afrika ülkeleri. Bu nedenle bu ülkelerdeki yoksullukla mücadele faaliyet ve programlarına daha fazla önem veriliyor.

IDB'nin bu bölgelerdeki temel öncelik alanları:

- Kapasite geliştirme,
- Beşeri kalkınma,
- Tarım ve kırsal kalkınma,
- Temel altyapıyı geliştirme.

Uygulanan projelerin hedefleri ise:

- Ülkelerle ortaklık,
- toplumsal kalkınma,
- sürdürülebilirlik,
- sosyal içerme

olarak açıklanmakta.

Mesleki eğitim verilen yoksul kesimler sonra mikro finansla desteklenmekte. Sürdürülebilir köy programları da var. Bu programlarda Sağlık, eğitim, elektrik hayvancılık gibi entegre bir program uygulanmakta. En fakir ülkelerin, en fakir köyleri seçiliyor, eksiklileri tespit edilip entegre bir kalkınma programı uygulanıyor.

Son yıllarda uygulanan programları arasında; Yoksullar için Temel eğitim, yenilenebilir enerji programları güneş enerjisi ve Grameen Bankası ile uygulanacak bir programlar ön plana çıkmaktadır.

İDB, BM'nin Milenyum köyleri projesine destek vermekte, Anne-çocuk sağlığı programları yürütmektedir. ISFD'nin yaptığı programların toplam bütçesi 850 milyon dolar. ISFD, bunun 150 milyon dolarını finanse etmekte, geri kalan kısmı ise üye ülkeler ve Yardımseverlerin yardımları kısmını finanse etmektedir.

Yoksullukla mücadeledeki etkinliği tartışma konusu olan "Mikro finans" uygulamaları da İDB'nin faaliyet alanları içinde yer almakta. Mikro finans kredilerini kredi kuruluşlarına verip, onların kullandırmasını sağlamakta, bu kuruluşlar da krediden faydalananlardan vade farkı yerine %5 işletme gideri almaktalar.

İDB'nin bir alt kuruluşu olan IRTI (İslami Araştırma ve Eğitim Enstitüsü) İslam ülkelerinde eğitim, araştırma, danışmanlık faaliyetleri yürütmekte. Kurumun eğitim alanları, İslami Finans, beşeri sermayeyi geliştirme, İslami yardım (zekat) ve yoksullukla mücadele konularını kapsamaktadır. Bu alanlarda uzman ve akademisyenler IRTI merkezinde yoksul ülke uzmanlarına süreli eğitim kursları vermekte, IRTI, kamu kurumları, Finans kurumları, araştırma kurumları ile işbirliği içerisinde akademik, bilimsel faaliyet, etkinlik ve yayınlar yapmaktadır.

2. BÖLÜM: FARKLI ÜLKELERDE SOSYAL KONUT UYGULAMALARI

Dr. Nevzat F. KUNDURACI

Giriş

Bu bölümde yedi farklı yedi ülkede sosyal konut uygulamaları ele alınmıştır. Bu ülkeler sırasıyla İngiltere, Almanya, Hollanda, Macaristan, Güney Afrika Cumhuriyeti, Fas ve Brezilyadır.

2.1. İNGİLTERE

Dünyada sosyal konut alanındaki ilk örneklere evsahipliği yapan İngiltere’de de sosyal konut uygulamaları 19 yüzyıl sonlarına kadar uzanmaktadır (Reinprecht ve Wassenberg, 2008:33-35). İngiltere’deki ilk kapsamlı sosyal konut uygulaması Londra’da gerçekleşmiş ve bu sosyal konutlar 20. Yüzyılın hemen başında kötü koşullar altında yaşayan binlerce insanın bulunduğu *Bethnal Green* bölgesinde buradaki barınakların yerine yapılmıştı.

İkinci dünya Savaşı öncesine kadar İngiltere’de merkezi ve yerel yönetimler sosyal konutları ya doğrudan kendileri yapmakta veya konut kooperatiflerine yaptırmaktaydılar. Konut kooperatiflerinin sosyal konut yapması için yerel ve merkezi yönetim onlara bir takım sübvansiyonlar sağlamaktaydı. Bu sübvansiyonlar daha çok düşük faizli kredi verme, bazı vergi indirimlerinde bulunma veya lojistik olanaklar sağlama şeklinde gerçekleşmekteydi (Keleş, 1997:293-294). Ancak İkinci dünya Savaşı sonrası dönemde ülkenin sosyal konut politikasındaki değişime paralel olarak merkezi ve yerel yönetim sosyal konut yapımını kar amacı gütmeyen kuruluşlara bırakmıştır. Bu dönem ayrıca sosyal konutun bu ülkede asıl yükselişinin gerçekleştiği dönemde olmuştur. Zaman içinde yerel yönetimler aracılığıyla temin edilen sosyal konut oranı ve sayısında ciddi bir düşüş ortaya çıkmıştır. Bu azalmadaki en önemli nedenlerden birinin özellikle 1980’lerden başlayarak konutların kiracılar tarafından satın alınmasına izin verilmesi uygulamasının olduğu değerlendirilmektedir. 2000’li yıllara gelindiğinde yılında ise Konut Birlikleri aracılığıyla temin edilen sosyal konutların oranı %8’e, yerel yönetimler aracılığıyla temin edilen konut oranı ise %10’a gelmiştir. Bununla birlikte sosyal konutların temininde kiralama yolunun halen çok yaygın olduğu da görülmektedir. Kiralar Konut Birlikleri ve Yerel Yönetimlerce farklı usullerle belirlenmektedir.

Konut Birlikleri temelde özel sektör prensipleri ile kira belirleme yoluna giderken bu usulün enflasyonu arttırması üzerine artışların merkezi hükümet bütçesinden Barınma Yardımları yoluyla temini yoluna gidilmiştir. 1997 yılından itibaren ise Konut Birliklerinin kiralari enflasyon oranına sabitleyen ve bunun üzerinde küçük bir yüzde artışı koyacak bir şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Sosyal sektör tarafından sağlanan tüm konutların kiralalarını ilgilendiren bir düzenlemede 2002 yılında yapılmıştır. Buna göre, 2012 yılında geçerli olmak üzere tüm sosyal sektör tarafından sağlanan konutların kirası yerel bir işçinin kazançlarına ve mülkün değer ve büyüklüğüne bağlı bir puanlama formülüne dayanarak belirlenecektir.

2.2. ALMANYA

Almanya’da sosyal konut temini piyasa temellidir. Tarihsel olarak kamu sektörü özel müteşebbisleri yeni sosyal konutlar inşa etmeleri veya mevcut olanları yenilemeleri için desteklemiştir. Bu destekler (hibe yada vergi indirimi gibi) karşılığında, bu firmaların konut ihtiyaçlarını teminde “sosyal” koşullara riayet etmesini örneğin gelir sınırlarına bakması, kiraların belirli tavan fiyatlara uyması beklenmektedir. Almanya’da belirli koşullar altında sosyal konutlarda ikamet eden kiracıların konutların mülkiyetini iktisap etmeleri ve bu konutları piyasada satmaları da mümkündür.

Sosyal konut teminine ilişkin olarak Almanya’da temel Federal bir yasada mevcuttur. Bu yasa 1950 yılından itibaren bazı değişikliklere uğrasa ve 2001 yılında yeni bir ada kavuşsa da bu alanın temel düzenleyici metnidir. Bununla birlikte Almanya’da Doğu ve Batı Almanya’nın birleşmesinden kaynaklanan bazı farklı uygulamalar da mevcuttur. Ancak Alman sosyal konut politikasının odağı zamanla mesken arzından bireysel hanelerin desteklenmesi yaklaşımı oluşturmaya başlamıştır.

Sisteminin finansmanı ise şu prensiplere dayanmaktadır.

- Hizmet yönünden yakınlık (subsidiarity) ilkesi: Buna göre sorunlar yerel halka en yakın düzeyde çözümlenmelidir, yani belediyeler kendi sosyal konut programları geliştirmelidirler.
- Paylaşılan katkı ilkesi: Bu ilkeye göre son kullanıcılar (çoğunlukla konutlarda ikamet edenler) yerel ve federal katkıların dışında kendi paylarını (kira, mortgage ödemeleri) ödemelidirler.
- Yerel Öncelik ilkesi: Bu ilkeye göre konutlar devletin ya da federal hükümetin mülkü olarak inşa edilmemelidir. Almanya'daki tüm sosyal konut sektörü yasal olarak özel sektör alanındadır. Belediyenin yönettiği barınma şirketleri de ticaret hukukuna tabi özel hukuk tüzel kişileridir. Belediyelerin sadece bunlarda hisseleri bulunmaktadır.

2.3. HOLLANDA

İlk sosyal konut alanında ilk yasal düzenlemelerin 1901'de gerçekleştiği Hollanda (Reinprecht ve Wassenberg, 2008:33-35), Avrupa ülkeleri içerisinde sosyal konut alanının en dinamik ve yeniliğe açık örneklerinden birisi olarak görülmektedir (Davis,2001:3). Sosyal konut uygulamalarının ana hedef kitlesi toplumun en yoksul kesimi olarak belirlenmiş olsa da toplumun tüm dezavantajlı grupları sosyal konutlardan yararlanabilmektedir.

Sosyal konut üretim Hollanda'da baştan itibaren konut birlikleri üzerinden yapılmış, merkezi yönetim bu sosyal konutların yapımı için konut birliklerine sübvansiyonlarda bulunmuştur. Merkezi ve yerel yönetim konut birliklerinin yaptığı bu konutların yapım aşamasından kira verilmesi ve işletilmesi sürecine kadar tüm aşamalarında denetleyici ve düzenleyici rol oynayarak ihtiyaç sahiplerinin haklarının korunmasını sağlamaktadırlar. Bu amaçla merkezi yönetim sosyal konutların temel donanımı ve kira miktarlarını belirlerken, yerel yönetimler ise sosyal konutların mimari özelliklerinin tanımlanması ve kimlerin bu konutlardan yararlanacağını belirlemesi konusunda söz sahibi olmaktadır.

Ülkede sosyal konutun gelişim tarihine baktığımızda, 19. yüzyıl sonlarında sosyal konutların yapımına başlandığını görmekteyiz. Bu tarihten 1930'lara kadar büyük bir hızla sosyal konut projelerinin sayısının arttığı ülkede (Sadece 1914-1925 döneminde yaklaşık 100.000 sosyal konut ünitesi yapılmıştır). Ancak daha sonraki dönemde- İkinci Dünya Savaşı sonrasına kadar- Ülkedeki sosyal konut yapımında ciddi bir azalış gözlenmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ise Savaşın toplu yaşam alanlarındaki olumsuz etkileri yıkıma 1980'li yıllara kadar sosyal konut üretimine yoğun biçimde devam edilmesini sağlamıştır. Bu dönemde ülke sosyal konut tarihinin en yoğun konut üretim dönemi olmuş ve yaklaşık 2.5 milyona yakın sosyal konut üretilmiştir. Bu rakam günümüzdeki Hollanda konut stokunun %37'sine denk gelmektedir (Davis, 2001:16). Daha sonraki dönemde ise ülkede sosyal konut açığı devam etmesine, mevcut sosyal konut stokunun ihtiyacı karşılamamasına karşın yeni sosyal konut inşasına son verildiği görülmektedir.

2.4. MACARİSTAN

1990 öncesindeki sosyal konut uygulamaları üyesi olduğu Doğu Bloku sosyal politikaları kapsamında gerçekleşen ülkede, sosyal konut sistemi 1990'dan sonra dramatik bir şekilde değişime uğramıştır. 1993'de çıkarılan Kira Sektörü Yasası ve Sosyal Yasası ile birlikte kamu barınma sektörü terk etmiş ve desteklerini azaltarak doğrudan etkisini de azaltma yoluna gitmiştir. Kamu konutları doğu bloku döneminde ülkenin konut stoku içerisinde önemli bir yer tutarken, daha sonraki dönemde özelleştirme politikaları kapsamında bu konutların önemli bir kısmı özel sektöre devredilmiştir.

Merkezi yönetimin elinde olan kamu konutlarının oranı doğu blokunun yıkılmasından hemen önce toplam konut stokunun 1/5'ini oluşturuyorken bu oran günümüzde 25/1 düzeyine inmiştir. Bu dönüşüm sürecinde merkezi yönetimin konut politikasındaki yerini yerel yönetimler üstlenmeye çalışmışlardır. Macar konut politikası kriz yönetimi anlayışına dayanmaktadır. Politika yapıcılar henüz hedefleme fikrini kabul etmiş görünmeseler de, bu fikir artan oranda gündeme getirilmektedir. Yerelleşme sürecinin sonucu olarak ise, yerel yönetimler bu alanda geniş sorumluluklar üst-

lenmiştir. Nüfusu 50 bini aşan kentlerde yerel yönetimlerin sahip olduğu konut oranının %4-10 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Yerel yönetimlerin bu konutlar üzerinde kapsamlı yetkileri bulunmakta, kira usul- esaslarını, kira miktarlarını belirlemektedir (Hegedüs, 2008:145-160).

2.5 GÜNEY AFRIKA CUMHURİYETİ

Siyah ve beyaz nüfusun birlikte yaşadığı Afrika kıtasının en gelişmiş ülkesi konumundadır. Ancak ülkede gelir dağılımında ciddi adaletsizlikler söz konusudur. Nüfusun çoğunluğunu oluşturan siyahların ülke nüfusunun % 66'sını oluşturan düşük gelirli kitleyi oluşturuyor olması bu adaletsizliğin farklı bir boyutunu ortaya koymaktadır (Der Berg, 2010:3-12). Toplam ülke nüfusunun % 66'sının kentlerde yaşadığı G. Afrika'da, oturduğu konuta sahip olmayanların kent nüfusunun %33'ünü oluşturması yoksullara yönelik ciddi bir konut açığının varlığını ortaya koymaktadır. Bu özellikleriyle de Afrika kıtasında sosyal konut ihtiyacının en fazla hissedildiği ülke olma özelliğine de sahiptir. Ülkede sosyal konut anlayışı, üretilen sosyal konutların düşük gelir grubundaki kitlelere uzun vadeli ve düşük faizli olarak satılması şeklinde gerçekleşmektedir. Ülkede ırk ayrımcılığını yasal kılan “Apartheid Kanunlarının” kaldırıldığı dönemin he-

men ardından sosyal konut uygulamalarına da geçilmiş ve şimdiye kadar tam donanımlı yaklaşık 1.5 milyon sosyal konut yapılmıştır. Bu rakam ülkedeki sosyal konut ihtiyacının yaklaşık yarısına karşılık gelmektedir.

Ülkede sosyal konutlardan faydalanma da farklı bir yöntem izlenmiştir. Buna göre sosyal konutlardan faydalanacak tüm ailelere eşit düzeyde destek sağlanmamış, aileler gelir düzeylerine göre sınıflandırılarak, bu gelir düzeyleriyle orantılı destek almışlardır. Sosyal konutlardan yararlanacak aileler içinde en düşük gelir grubunda yer alanlar % 100 sübvansiyon desteği almakta, ailelerin gelir düzeyi arttıkça aldıkları sübvansiyon desteği de azalmaktadır. G. Afrika Cumhuriyeti'nde bu yıl sonuna kadar 300 bin yeni sosyal konutun yapılması planlanmaktadır. Ülkede sosyal konutların yapımı merkezi yönetim tarafından gerçekleştirilmektedir.

Sosyal konut üretimi alanında önemli ilerlemeler kaydedilse de, ülke de bu alanda karşılaşılan önemli sorunlar bulunmaktadır. Sosyal konutlardan faydalanan düşük gelir grubundaki kişiler için bu konutların kentlerin çok fazla dışında olması nedeniyle iş sahalarından uzak olması ve onları çalışma hayatından uzaklaştırması olmuştur (Miraftab,2003:231). Bu sorunlar içerisinde de işsizliğin yüksek oranda olması, gelir adaletsizliğine bağlı olarak yoksulluğun şiddetli biçimde yaşanması, konut kredilerinin geri ödemelerinde yaşanan ciddi sorunlar, altyapı maliyetlerinin yüksekliği, kentlerde konut üretimi için yeterli alanların olmayışı, inşaat malzemelerinin ve konut maliyetlerinin yüksekliği, bürokratik prosedürlerin zorluğu ve uzunluğu ön plana çıkmaktadır.

2.6. FAS

Bir kuzey Afrika ülkesi olan Fas, yüksek kentleşme oranı ile konut ihtiyacını sürekli daha fazla hisseden bir ülkedir. 30 milyonluk nüfusun yaklaşık % 60'ının kentlerde yaşadığı ülkede, bu nüfusun %33'ü de oturduğu eve sahip değildir. Kentlerdeki konut açığının 600 bin konut olduğu ülkede, bu sorunu çözmek için farklı fonlar kullanılmaktadır. Bu amaçla Fas Konut Bakanlığı, çimento üretiminden aldığı vergilerle desteklenen Sosyal Konut Fonu (SHF) ile “Gecekondu Bölgelerini Ortadan Kaldırma Programını” uygulamaktadır (Le Blanc,2005). 300 bini Sosyal Konut Fonu kaynaklarından finanse edilmek üzere önümüzdeki 5 yıl içinde 1 milyon sosyal konutun yapılması planlanmaktadır (Al Aissami,2012:3-7).

Ülkedeki sosyal konutların üretiminde karma bir yöntem izlenmekte ve bu konutların bir kısmını merkezi yönetim üretirken bir kısmını ise özel sektöre yaptırmaktadır. Merkezi yönetim “Ümran İdaresi” adlı kamu teşebbüsü aracılığıyla sosyal konutların %65'ini karşılarken, özel sektör ise Ümran İdaresi'nin taşradaki yapılanmasıyla işbirliği halinde kalan % 35 sosyal konutları üretmektedir. Özel sektörün yaptığı bu konutlar için merkezi yönetim vergi muafiyetleri aracılığıyla sübvansiyonlar sağ-

lamakta ve halkın ucuz konut alabilmesini sağlamaktadır (http://www.animaweb.org/uploads/bases/document/Inv_FilieraMed_Urb_Env_SocialHousingPPP_EN.pdf).

Sosyal konut alanındaki temel sorun alanları olarak da kentlerdeki arsa fiyatlarının ve altyapı maliyetlerinin yüksekliği, üretici firmalar açısından bu alanın rantabl olmaması, finans sektörünün bu alan için yeterli konut kredisi açmaması, ölçek ekonomisiyle bağlantılı olarak bu alanda yüksek teknolojinin kullanılmaması yer almaktadır (Lasalle,2011:3).

2.7. BREZİLYA

Bir Latin Amerika ülkesi olan Brezilya, bölge ülkelerinin ortak özelliği olan oldukça yüksek kentleşme oranı ile karşı karşıyadır. Bu yüksek kentleşme oranı (Brezilya için % 87) ülkenin 195 milyonluk nüfusu ile birleşince ciddi bir konut sorununu da gündeme getirmektedir.

Son 40 yıl içerisinde kırsal nüfusun kentlere yoğun göçünü yaşayan Brezilya, gelir dağılımındaki adaletsizliklerle de kentlerde yoğun bir yoksul nüfusa sahiptir. Yalnızca 1970'den 2000 yılına kadar 80 milyon insanın

kentlere göç ettiği Brezilya, bütünüyle kentleşmiş bir ülke görünümü taşımaktadır. Kır-kent nüfus oranı ekonomik ilişkiler de yansımakta, kentler ülke ekonomisinin % 90'ını üretmektedir (World Bank, 2006, Vol. 1: i). Brezilya büyük nüfuslu çok sayıda mega kente sahiptir ve bu kentler, diğer gelişmekte olan ülkelerin aksine 19. Yüzyılda ve 20. Yüzyıl ilk yarısında yoğun nüfuslu kentlere dönüşmüşlerdir. Bu sosyo-ekonomik göstergeler üretilecek sosyal politikaların da kent odaklı olmasını kaçınılmaz kılmaktadır.

Brezilya'nın kentlerdeki 10 milyonluk konut açığı, sosyal politika alanında sosyal konut sorununu ön plana çıkaran bir gösterge olarak durmaktadır. Yüksek kentleşme oranı, gelir dağılımı adaletsizliği gibi sorunlarla birleşen bu konut açığını kapamak üzere merkezi yönetim bir takım mega projeleri hayata geçirmeye başlamıştır. Bu alanda merkezi yönetim tarafından yapılan ilk kapsamlı proje 2009 yılında başlatılan "Minha Casa Minha Vida" (Benim Evim, Benim Hayatım) projesidir. Brezilya, Latin Amerika'da yaklaşık 20 yıllık bir geçmişe sahip olan sosyal konut alanına bu konudaki en sorunlu ülke olmasına rağmen geç girmiştir. Bu proje ile yoksullara yönelik sosyal konut yapımına başlanmıştır. Bu program kapsamında 2014 yılına kadar Kamu Bankaları üzerinden 110 milyar dolar düşük faizli kredi kaynağı kullanılarak 2 milyon konut yapımı hedeflenmektedir (BGB Weston, 2011:2-5).

Ülkede kırdan kente göçün de tetiklediği kentlerdeki büyük konut açığı her yıl 1 milyon yeni konutun yapımını gerektirmesine rağmen yıllık 400 bin yeni konut üretilmektedir. Kalan konut açığı ise yoksul nüfusun konut sahibi olacak gelirden yoksul olmaları nedeniyle kaçak yapılaşma, barakalaşma ile karşılanmaktadır. Özel sektör yüksek gelir grubunun ihtiyacı olan lüks konutlara yoğunlaşmakta ve yoksul kesime hitap eden sosyal konutlar ise kamu kaynak ve projeleri ile yürütülmektedir (Martine ve McGranahan, 2010: 31-34)

Kaynakça

- Al Aissami, Nouaman (2012), "Affordable Housing Finance in Morocco", 5th Global Housing Finance Conference, Washington.
- BGB Weston (2011), Brazilian Social Housing Fund, BGB Weston, London.
- Der Berg, Servaas Van (2010), Current Poverty and Income Distribution In The Context of South African History, Stellenbosch Economic Working Papers: 22/10, Matieland.
- Le Blanc, David (2005), "Economic Evaluation of Housing Subsidy Systems A Methodology with Application to Morocco", World Bank Policy Research Working Paper 3529.
- Davis, Duane Tony (2001), "Comparing The Social Housing Sectors Of The Netherlands And The United States", Neurus Paper, University of Illinois at Urbana-Champaign, Illinois.
- Hegedüs, József (2008), "Social housing in transitional countries: The case of Hungary", Christine Whitehead and Kathleen Scanlon (ed), **Social Housing in Europe II**, London School of Economics and Political Science, London.
- Martine, George, McGranahan, Gordon (2010), "Brazil's Early Urban Transition: What Can It Teach Urbanizing Countries?", UNFPA, London.
- MirafTAB, Faranak (2003), "The Perils of Participatory Discourse: Housing Policy in Postapartheid South Africa", **Journal of Planning Education and Research**, pp. 226-239.
- Keleş, Ruşen (1997), *Kentleşme Politikası*, İmge Yayınları, 4. Baskı, Ankara.
- Lasalle, Jones Lang, "Why Affordable Housing Matters", **Affordable Housing In MENA**, September 2011.
- Reinprecht, Christoph, Wassenberg, Frank (2008), "Learning from histories: changes and path dependency in the social housing sector in Austria, France and the Netherlands (1889 - 2008)", Christine Whitehead and Kathleen Scanlon (ed), *Social Housing in Europe II*, London School of Economics and Political Science, London.
- World Bank (2006), Brazil – Inputs for a Strategy for Cities: A contribution with a focus on cities and municipalities, Report No. 35749-BR (2 volumes), World Bank, Washington.
- http://www.animaweb.org/uploads/bases/document/Inv_FiliereMed_Urb_Env_Social_Housing_PPP_EN.pdf, erişim tarihi 20.05.2013.
- <http://ec.Avrupa.eu/esf/main.jsp?catId=371&langId=enerişimtarihi> 27.06.2012.
- http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2011_spring/be_en.pdf
- <http://ec.Avrupa.eu/social/main.jsp?catId=750&langId=en>
- <http://www.jeanmonnetprogram.org>
- <http://www.socialsecurity.fgov.be/>
- <http://www.socialsecurity.fgov.be/docs/en/belgian-social-protection-2010-en.pdf> erişim tarihi 11.07.2012.